

[DE GEZAGSBEEÏNDIGENDE MAATREGEL]

EEN ONDERZOEK NAAR DE GEZAGSBEEÏNDIGENDE MAATREGEL EN DE DAARAAN
VERBONDEN AANVAARDBAAR TE ACHTEN TERMIJN.

Hogeschool Leiden,

HBO- Rechten

Naamstudent:

E. A. (Elsemiek) Hoogendijk

Studentnummer:

S1089354

Klas:

RE 4D

Opdrachtgever:

Meesters aan de Maas advocaten

Praktijkbegeleider:

Mw. mr. C.W.M. Jansen

Onderzoeksdocent:

Mw. mr. M. Mesman

Afstudeerbegeleider:

Mw. mr. N. Sies

Vak:

Afstudeeronderzoek

Code:

HBR-AS17-AS

Inleverdatum:

13 juni 2018

Aantal woorden:

15.917

[DE GEZAGSBEEÏNDIGENDE MAATREGEL]

*EEN ONDERZOEK NAAR DE GEZAGSBEEÏNDIGENDE MAATREGEL EN DE
DAARAAN VERBONDEN AANVAARDBAAR TE ACHTEN TERMIJN.*

'The true character of society is revealed in how it treats its children.'

- Nelson Mandela -

Student: E. A. (Elsemiek) Hoogendijk

Studentnummer: S1089354

Onderwijsinstelling: Hogeschool Leiden

Opleiding: HBO-Rechten

Onderzoeksdocent: Mw. mr. M. Mesman

Afstudeerbegeleider: Mw. mr. N. Sies

Opdrachtgever: Meesters aan de Maas advocaten

Praktijkbegeleider: Mw. mr. C.W.M. Jansen

Voorwoord

Voor u ligt mijn scriptie, onderdeel van het afstudeertraject van de opleiding HBO-Rechten aan de Hogeschool Leiden. In dit voorwoord wil ik kort terugblikken op de totstandkoming van het rapport en de personen bedanken die mij hebben begeleid gedurende het schrijven hiervan.

Afgelopen jaar heb ik mijn stage bij Meesters aan de Maas advocaten afgerond. Tien maanden waarin ik veel geleerd, gezien en meegemaakt heb. Een (juridische) wereld waar ik mij wel bewust van was, maar nog nooit van zo dichtbij had meegemaakt. Een wereld die bij wijze van spreken parallel loopt aan die van mij, alleen met andere voorzieningen en omstandigheden dan ik gewend ben. Een wereld waarin misbruik, huiselijk geweld en verstandelijk beperkte of verslaafde ouders vaker regel dan uitzondering zijn. Kortom, deze wereld heeft mij geleerd om bewuster in het leven te staan, maar heeft mij ook laten zien dat de juiste juridische hulp een groot verschil kan maken. Het zijn dan ook de advocaten van Meesters aan de Maas geweest, die mij geïnspireerd hebben om af te studeren in het personen- en familierecht.

Het onderwerp voor deze scriptie, de gezagsbeëindigende maatregel en de daaraan verbonden aanvaardbaar te achten termijn, is aangedragen door Meesters aan de Maas advocaten. Een onderwerp dat tijdens mijn stage al mijn interesse had. Ik hoop daarom dat mijn toewijding en enthousiasme terug te zien zijn in dit onderzoek en dat u, de lezer, met interesse en plezier het rapport zal lezen.

Tot slot wil ik met name bedanken: Meesters aan de Maas advocaten voor de mogelijkheid tot afstuderen, mevrouw Sies voor de fijne begeleiding en de altijd opbouwende kritiek en Carrie voor haar tijd, vertrouwen en steun.

Elsemiek Hoogendijk

Sliedrecht, 10 mei 2018

Samenvatting

Met de inwerkingtreding van de Wet herziening kinderschermingsmaatregelen op 1 januari 2015, is de gezagsbeëindigende maatregel geïntroduceerd. Deze maatregel is opgenomen in artikel 1:266 lid 1 BW. In dit onderzoek ligt de focus op artikel 1:266 lid 1 sub a BW.

De rechter kan op grond van artikel 1:266 lid 1 sub a BW het gezag van een ouder op de volgende gronden beëindigen, namelijk: *'indien een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige **aanvaardbaar te achten termijn.**'*

Wat er onder deze aanvaardbaar te achten termijn moet worden verstaan, is door de wetgever niet uiteengezet. En aangezien deze termijn casuïstisch van aard is, zijn de meningen verdeeld over hoe de aanvaardbaar te achten termijn moet worden geïnterpreteerd. De opdrachtgever voor dit onderzoek, Meesters aan de Maas advocaten, is gespecialiseerd in het personen - en familierecht, het jeugdrecht, het letselschade/aansprakelijkheidsrecht, het (jeugd)strafrecht en de psychiatrie. De wens van de opdrachtgever is om meer duidelijkheid te krijgen over de wijze waarop de rechter artikel 1:266 lid 1 sub a BW interpreteert. Het doel van dit onderzoek is dan ook om Meesters aan de Maas advocaten een onderzoeksrapport en bijbehorend jurisprudentieschema in handen te geven, dat gebruikt kan worden bij het behandelen van zaken betreffende de gezagsbeëindigende maatregel.

Daarom wordt middels wet, literatuur- en jurisprudentieonderzoek, antwoord geven op de volgende centrale vraag: *'Welk advies kan aan Meesters aan de Maas advocaten worden gegeven over de aanvaardbaar te achten termijn in verband met de gezagsbeëindigende maatregel, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, gelet op de wet, literatuur en jurisprudentie?'*

Er zijn éénendertig uitspraken, tussen 1 januari 2016 tot 1 maart 2018, onderzocht. De uitspraken zijn getoetst aan de volgende zes factoren:

1. De leeftijd van de minderjarige;
2. De bereidheid van de ouder(s);
3. Het alternatieve opvoedingsmilieu;
4. Het belang van de minderjarige;
5. De bekwaamheid van de ouder(s);
6. De duur van de ondertoezichtstelling en/of de uithuisplaatsing.

Deze zes factoren zijn in het vooronderzoek door het bestuderen van tien willekeurige uitspraken tot stand gekomen. Bovengenoemde factoren kwamen veelvuldig voor bij de beoordeling van de rechter, bij het al dan niet beëindigen van het gezag en zijn daarom (in overleg met de opdrachtgever) als uitgangspunt genomen om de uitspraken met elkaar te kunnen vergelijken.

Bij het analyseren van de resultaten is er onderscheid gemaakt tussen de volgende situaties:

- Gezagsbeëindiging, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn;
- Geen gezagsbeëindiging, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn;
- Geen gezagsbeëindiging, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn nog niet overschreden is.

Duidelijk is geworden dat er een grote mate van beoordelingsvrijheid aan de rechter wordt toegekend wat betreft de gezagsbeëindigende maatregel en de daaraan verbonden aanvaardbaar te achten termijn. Uit de resultaten blijkt dat artikel 1:266 lid 1 sub a BW niet op één manier geïnterpreteerd wordt. Er zijn echter wel enige patronen te herkennen, waar de rechter bij zijn beoordeling rekening mee houdt, bij het al dan niet beëindigen van het gezag. Uit de resultaten is namelijk gebleken dat in alle drie de bovenstaande situaties factor 4. het belang van de minderjarige in combinatie met factor 2. de bereidheid van de ouder(s) en/of factor 5. de bekwaamheid van ouder(s) een grote invloed heeft op de aanvaardbaar te achten termijn en daarmee van betekenis is bij de beoordeling van de rechter, bij het al dan niet beëindigen van het gezag. De volgorde van deze factoren verschilt echter per situatie.

Gelet op deze resultaten is mijn aanbeveling voor de opdrachtgever, dat de opdrachtgever bij het behandelen van zaken betreffende de gezagsbeëindigende maatregel, de focus legt op: het belang van de minderjarige in combinatie met de bereidheid en/of de bekwaamheid van de ouder(s). Wetende dat deze factoren van doorslaggevende waarde zijn, beveel ik aan dat de opdrachtgever de ouders die nog niet voldoende bereid en/of bekwaam zijn, te instrueren om hieraan (in zoverre dat mogelijk is) te werken. In de onderzochte uitspraken blijkt over de bereidheid en bekwaamheid het volgende:

- Ten aanzien van de bereidheid van de ouder(s) blijkt uit de uitspraken dat een meewerkende houding ten opzichte van de ondertoezichtstelling en (eventuele) uithuisplaatsing en overige hulpverlening, positief kan uitpakken.
- Ten aanzien van de bekwaamheid van de ouder(s) werd een verzoek tot gezagsbeëindiging door de rechter vaak afgewezen, wanneer de ouder(s) in de tussentijd een positieve ontwikkeling hadden doorgemaakt. Denk hierbij aan het beëindigen van alcohol en drugsgebruik, maar ook het verbeteren van de pedagogische vaardigheden door middel van opvoedondersteuning.

Daarnaast is het aan te bevelen dat de opdrachtgever het bovenvermelde patroon, dat in de jurisprudentie te zien is, blijft volgen. Hierbij kunnen de factoren, zoals gebruikt in dit onderzoek, gehanteerd worden om de nieuwe uitspraken te toetsen en de ontwikkeling bij te houden. Een jaarlijkse evaluatie met betrokken instanties - denk hierbij aan de Raad en GI's - waarbij de ontwikkelingen met betrekking tot de gezagsbeëindigende maatregel kunnen worden besproken, is in dat opzicht aan te raden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Hoofdstuk 1: Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding onderzoek en probleemanalyse.....	9
1.1.1 Opdrachtgever.....	9
1.1.2 Onderwerp	9
1.1.3 Aanleiding en juridische achtergrond	9
1.1.4 Praktijkprobleem.....	11
1.2 Doelstelling, centrale vraag en deelvragen	11
1.2.1 Doelstelling	11
1.2.2 Centrale vraag.....	11
1.2.3 Deelvragen	11
1.3 Onderzoeksmethode en verantwoording.....	13
1.3.1 Het theoretisch-juridische onderzoeksgedeelte	13
1.3.2 Het praktijkonderzoeksgedeelte	14
1.4 Leeswijzer	17
Hoofdstuk 2: Ouderlijk gezag	18
2.1 Gezag: algemene uitgangspunten	18
2.1.1 Gezag.....	18
2.1.2 Inhoud van het ouderlijk gezag.....	18
2.2 Ouderlijk gezag.....	19
2.2.1 Ouderlijk gezag door twee ouders	19
2.2.2 Ouderlijk gezag door één ouder	20
2.2.3 Ouderlijk gezag door een ouder en een niet-ouder	21
2.3 Deelconclusie.....	22
Hoofdstuk 3: Kinderbeschermingsmaatregelen	23
3.1 Kinderbescherming: algemene uitgangspunten	23
3.1.1 Basisbeginselen	23
3.1.2 De Raad voor de Kinderbescherming	24
3.1.3 De gecertificeerde instelling	24
3.2 Kinderbeschermingsmaatregelen.....	24
3.2.1 De ondertoezichtstelling.....	25
3.2.2 De uithuisplaatsing.....	27
3.3 Deelconclusie.....	28
Hoofdstuk 4: De gezagsbeëindigende maatregel.....	29
4.1 De oude maatregelen: ontheffing en ontzetting uit het ouderlijk gezag	29
4.2 Wettelijk kader gezagsbeëindigende maatregel	29
4.2.1 Gronden voor een gezagsbeëindigende maatregel	29
4.2.2 Op verzoek	32
4.2.3 De duur van de gezagsbeëindigende maatregel	32

4.2.4	Gevolgen van een gezagsbeëindiging	32
4.3	Kritische noot uit de praktijk.....	33
4.4	Deelconclusie.....	34
Hoofdstuk 5: Resultaten.....		36
5.1	Aanpak jurisprudentieonderzoek	36
5.2	Gezagsbeëindiging na overschrijding aanvaardbaar te achten termijn	38
5.2.1	Factor 1: De leeftijd van de minderjarige	38
5.2.2	Factor 2: De bereidheid van ouder(s)	38
5.2.3	Factor 3: Het alternatieve opvoedingsmilieu	38
5.2.4	Factor 4: Het belang van de minderjarige	39
5.2.5	Factor 5: De bekwaamheid van ouder(s).....	39
5.2.6	Factor 6: De duur van de ondertoezichtstelling en/of uithuisplaatsing.....	39
5.2.7	Conclusie	39
5.3	Geen gezagsbeëindiging na overschrijding aanvaardbaar te achten termijn	40
5.3.1	Factor 1: De leeftijd van de minderjarige	40
5.3.2	Factor 2: De bereidheid van ouder(s)	41
5.3.3	Factor 3: Het alternatieve opvoedingsmilieu	41
5.3.4	Factor 4: Het belang van de minderjarige	41
5.3.5	Factor 5: De bekwaamheid van ouder(s).....	41
5.3.6	Factor 6: De duur van de ondertoezichtstelling en/of uithuisplaatsing.....	41
5.3.7	Conclusie	42
5.4	Geen gezagsbeëindiging, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn niet is overschreden.....	42
5.4.1	Factor 1: De leeftijd van de minderjarige	43
5.4.2	Factor 2: De bereidheid van ouder(s)	43
5.4.3	Factor 3: Het alternatieve opvoedingsmilieu	43
5.4.4	Factor 4: Het belang van de minderjarige	43
5.4.5	Factor 5: De bekwaamheid van ouder(s).....	43
5.4.6	Factor 6: De duur van de ondertoezichtstelling en/of uithuisplaatsing.....	43
5.4.7	Conclusie	44
5.5	Deelconclusie.....	45
Hoofdstuk 6: Conclusie en aanbevelingen		47
6.1	Conclusie	47
6.2	Aanbevelingen	48
6.3	Verantwoording onderzoek	49
Literatuur- en bronnenlijst		50
Bijlage 1: Gezagsbeëindiging, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.....		53
Bijlage 2: Geen gezagsbeëindiging, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn ...		61
Bijlage 3: Geen gezagsbeëindiging, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn niet is overschreden.....		66

Lijst met afkortingen

BW	Burgerlijk Wetboek
EHRM	Europese Hof voor de Rechten van de Mens
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
GI	Gecertificeerde instelling
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind
MvT	Memorie van Toelichting
OM	Openbaar Ministerie
OTS	Ondertoezichtstelling
Raad	De Raad voor de Kinderbescherming
Rb.	Rechtbank
UHP	Uithuisplaatsing

Hoofdstuk 1: Inleiding

In dit hoofdstuk zal allereerst een korte beschrijving van de opdrachtgever en het onderwerp worden gegeven. Vervolgens wordt de aanleiding en juridische achtergrond van het onderzoek, de probleembeschrijving, de doelstelling, de centrale vraag, de deelvragen, de methoden van het onderzoek en de leeswijzer besproken.

1.1 Aanleiding onderzoek en probleemanalyse

1.1.1 Opdrachtgever

In opdracht van Meesters aan de Maas advocaten, hierna (ook) te noemen: opdrachtgever, is het onderzoek naar de gezagsbeëindigende maatregel verricht. Meesters aan de Maas advocaten is gevestigd te Rotterdam en bestaat uit vijf advocaten. Zij zijn binnen de volgende rechtsgebieden werkzaam: het personen - en familierecht, het jeugdrecht, het letselschade/aansprakelijkheidsrecht, het (jeugd)strafrecht en de psychiatrie.

1.1.2 Onderwerp

Het onderwerp voor dit onderzoek is een privaatrechtelijk onderwerp en is afgeleid uit de volgende casus:

*'Moeder is een vluchteling met vier kinderen. Zij had een verblijfsvergunning aangevraagd, die ook werd toegekend. Door een fout van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) werd echter haar verblijfsvergunning ingetrokken. Op dat moment hield eigenlijk alles op te bestaan. Moeder kreeg geen uitkering meer, ze moest haar woning uit en haar vier kinderen werden uit huis geplaatst in een pleeggezin. Na anderhalf á twee jaar had moeder haar leven, ondanks alles, weer op orde. Zij ontving weer een uitkering en beschikte over een huis met vijf kamers. Haar vier kinderen konden in principe weer terug. De Raad voor de Kinderbescherming vond echter dat de kinderen zo gewend waren aan de huidige situatie, dat terugplaatsing bij moeder geen optie meer was. De Raad voor de Kinderbescherming heeft daarom, omdat volgens hun **de aanvaardbaar te achten termijn** overschreden was, verzocht om het gezag van moeder te beëindigen. Het verzoek werd door de rechtbank toegewezen en het gezag van moeder werd beëindigd op grond van artikel 1:266 lid 1 sub a BW.*

1.1.3 Aanleiding en juridische achtergrond

Met de inwerkingtreding van de Wet herziening kinderschermingsmaatregelen op 1 januari 2015, is het kinderschermingsrecht van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) geheel herzien.¹ Tot 1 januari 2015 waren er twee maatregelen, namelijk de (gedwongen) ontheffing en de ontzetting uit het ouderlijk gezag. Met de vernieuwing van de wetgeving is getracht de kinderschermingsmaatregelen te vereenvoudigen.² Een kind werd jaarlijks belast met een gang naar de rechter voor het verzoek tot verlenging van de ondertoezichtstelling (hierna: OTS) met uithuisplaatsing. Om eerder duidelijkheid voor een kind te verschaffen, werd het noodzakelijk

¹ Stb. 2014,130.

² Kamerstukken II 2008/09, 32 015, nr. 3, p. 11-12.

geacht het onderscheid tussen gezagsbeperking (OTS) en gezagsbeëindiging te verduidelijken.³ Een gevolg hiervan is dat de (gedwongen) ontheffing en de ontzetting sinds de inwerkingtreding van de Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen vervangen zijn door één maatregel: de gezagsbeëindigende maatregel van artikel 1:266 lid 1 BW. De uitwerking van de maatregel is echter hetzelfde gebleven: de ouder(s) verliezen het gezag.⁴

De rechter kan op grond van artikel 1:266 lid 1 BW het gezag van een ouder op de volgende twee gronden beëindigen, namelijk:

- a. *'Indien een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige **aanvaardbaar te achten termijn**, of*
- b. *Indien de ouder het gezag misbruikt.'*

Er zijn dus twee gronden waarop het gezag van een ouder beëindigd kan worden. In dit onderzoek richten we ons alleen op de eerstgenoemde rechtsgrond, namelijk sub a van lid 1 van artikel 1:266 BW. Deze rechtsgrond voor de gezagsbeëindigende maatregel, sluit aan bij de rechtsgrond als genoemd in artikel 1:255 lid 1 BW (OTS) en is als het ware een spiegelbepaling. Een OTS kan namelijk worden uitgesproken wanneer ouders (nog) wél de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding kunnen dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn.⁵ De gezagsbeëindigende maatregel behoort tot de mogelijkheden, indien ouders niet meer bij machte zijn zelf de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn.⁶

De gronden voor een OTS en de gezagsbeëindigende maatregel sluiten hierdoor naadloos op elkaar aan. Op deze manier is er geprobeerd de verhouding tussen de gezagsbeperking (OTS) en gezagsontneming te verhelderen.⁷ Wanneer een gezagsbeëindiging na een ondertoezichtstelling plaatsvindt, is het gemakkelijker om aan te tonen dat aan de rechtsgrond voor de gezagsbeëindiging voldaan is doordat de ouder(s), ondanks de verleende steun en hulp, niet in staat zijn hun verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van hun kind te nemen.⁸

Het uitgangspunt van zowel een gezagsbeperking, als een gezagsontneming is de aanvaardbaar te achten termijn. Maar wát dient te worden verstaan onder deze termijn? Hieronder dient te worden verstaan: **de termijn waarbinnen de ouder (weer) in staat is de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen.**⁹

De praktijk worstelt met wat voor een kind een aanvaardbaar te achten termijn is inclusief de daarmee samenhangende gezagsbeëindiging.¹⁰ Aangezien deze termijn afhangt van de

³ Huijter & Weijers, *FJR* 2016/40, p. 165.

⁴ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 477 -478.

⁵ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 482.

⁶ Wortmann & Duijvendijk- Brand, van, 2015, p. 251.

⁷ Huijter, *FJR* 2015/8, p. 33.

⁸ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 482.

⁹ Graaf, de, *JIP* 2017(2)/100.

¹⁰ Kok, *FJR* 2017/36, p. 172.

omstandigheden van het geval en de leeftijd van de minderjarige, zijn de meningen erg verdeeld over hoe de aanvaardbaar te achten termijn moet worden geïnterpreteerd.¹¹

1.1.4 Praktijkprobleem

Gezien de meningen verdeeld zijn over hoe de aanvaardbaar te achten termijn moet worden geïnterpreteerd, ontstaat er voor de opdrachtgever een praktijkprobleem. Het is voor de opdrachtgever onoverzichtelijk in welke gevallen er wel, en in welke gevallen er geen gezagsbeëindigende maatregel wordt opgelegd. De opdrachtgever heeft er daarom belang bij dat er wordt onderzocht of er eventuele patronen zijn te herkennen in de jurisprudentie. Door middel van jurisprudentieonderzoek is nagegaan welke factoren relevant zijn bij het al dan niet opleggen van een gezagsbeëindigende maatregel door de rechter. Zodoende is beoogd inzicht te verschaffen ten aanzien van deze termijn in het kader van de gezagsbeëindigende maatregel.

De resultaten van het onderzoek zijn weergegeven in jurisprudentieschema's. Deze schema's kan de opdrachtgever helpen in hun rechtspraktijk bij het behandelen van zaken betreffende de gezagsbeëindigende maatregel.

1.2 Doelstelling, centrale vraag en deelvragen

1.2.1 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is Meesters aan de Maas advocaten een onderzoeksrapport en bijbehorend jurisprudentieschema in handen te geven, dat gebruikt kan worden bij het behandelen van zaken betreffende de gezagsbeëindigende maatregel. In het onderzoeksrapport wordt door middel van wet, literatuur- en jurisprudentieonderzoek beoogd inzicht te verschaffen ten aanzien van de aanvaardbaar te achten termijn in het kader van de gezagsbeëindigende maatregel, zoals bedoeld in art 1:266 lid 1 sub a BW.

1.2.2 Centrale vraag

Welk advies kan aan Meesters aan de Maas advocaten worden gegeven over de aanvaardbaar te achten termijn in verband met de gezagsbeëindigende maatregel, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, gelet op de wet, literatuur en jurisprudentie?

1.2.3 Deelvragen

Het theoretisch-juridische onderzoeksgedeelte:

Deelvraag een

Wat is ouderlijk gezag, gelet op wet- en regelgeving en vakliteratuur?

Deelvraag twee

Wat zijn de maatregelen van kindbescherming, gelet op wet- en regelgeving en vakliteratuur?

¹¹ Kamerstukken II 2008/09, 32 015, nr. 3, p. 10.

Deelvraag drie

Wat houdt de gezagsbeëindigende maatregel van artikel 1:266 lid 1 sub a BW in, gelet op wet- en regelgeving en vakliteratuur?

Het praktijkonderzoekgedeelte:

Deelvraag vier

Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat de aanvaardbaar te achten termijn van artikel 1:266 lid 1 sub a BW is overschreden met gezagsbeëindiging als gevolg, gelet op de jurisprudentie?

Deelvraag vijf

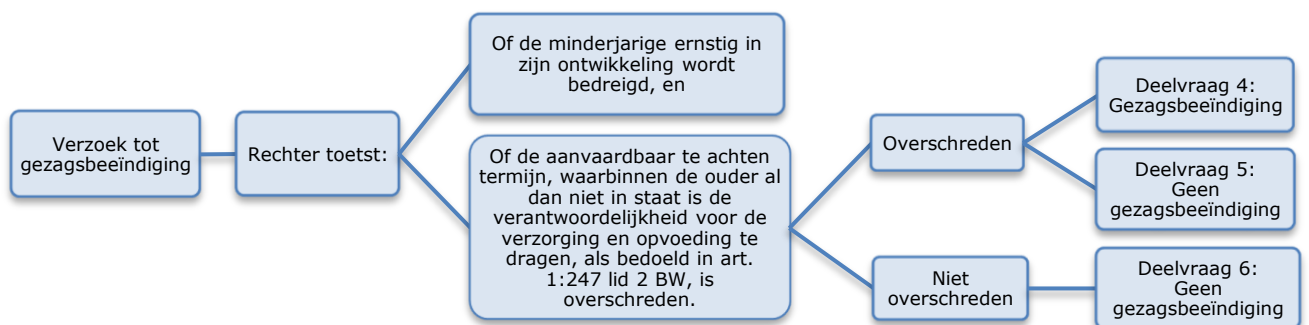
Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat het gezag niet hoeft te worden beëindigd, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, gelet op de jurisprudentie?

Deelvraag zes

Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat het gezag niet kan worden beëindigd, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, niet is overschreden, gelet op de jurisprudentie?

Ter verduidelijking van de verschillende situaties uit deelvraag 4, 5 en 6 is hieronder in figuur 1, een schema toegevoegd.

Figuur 1: schema artikel 1:266 lid 1 sub a BW.

1.3 Onderzoeksmethode en verantwoording

1.3.1 Het theoretisch-juridische onderzoeksgedeelte

Deelvraag een

Wat is ouderlijk gezag, gelet op wet- en regelgeving en vakliteratuur?

De eerste deelvraag is beantwoord door middel van de theoretisch-juridische onderzoeksmethode. Bij deze deelvraag is het begrip 'gezag', dat geregeld is in Titel 14 van Boek 1 van het BW, nader uitgewerkt. Hiervoor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Het hedendaagse personen- en familierecht, van prof. mr. P. Vlaardingerbroek e.a.;
- Jeugdrecht en jeugdhulp, van Prof. mr. drs. M. Bruning, Prof. mr. T. Liefwaard & Prof. mr. P. Vlaardingerbroek;
- Jeugdrecht begrepen, van mr. L. Janssen;
- Personen- en familierecht, van mr. S.F.M Wortmann en mr. J. van Duijvendijk-Brand;
- Personen- en familierecht, huwelijksvermogensrecht en erfrecht, van Prof. mr. M.J.A. van Mourik en Prof. mr. A.J.M. Nuytinck;
- Tekst & commentaar Burgerlijk Wetboek, gebaseerd op de 12e druk (publicatie juli 2017, bijgewerkt tot en met 1 juli 2017);
- Groene Serie Personen- en familierecht, online versie, laatst bijgewerkt op 1 april 2018.

Deelvraag twee

Wat zijn de maatregelen van kindbescherming, gelet op wet- en regelgeving en vakliteratuur?

Ook de tweede deelvraag is beantwoord door middel van de theoretisch-juridische onderzoeksmethode. In deze deelvraag zijn de kindbeschermingsmaatregelen kort beschreven. Uitgezonderd hiervan is de gezagsbeëindigende maatregel. Deze maatregel is niet hier, maar in deelvraag drie uitgewerkt. De volgende bronnen zijn gebruikt:

- Het hedendaagse personen- en familierecht, van prof. Mr. P. Vlaardingerbroek e.a.;
- Jeugdrecht en jeugdhulp, van Prof. mr. drs. M. Bruning, Prof. mr. T. Liefwaard & Prof. mr. P. Vlaardingerbroek;
- Jeugdrecht begrepen, van mr. L. Janssen;
- Personen- en familierecht, van mr. S.F.M Wortmann en mr. J. van Duijvendijk-Brand;
- Tekst & commentaar Burgerlijk Wetboek, gebaseerd op de 12e druk (publicatie juli 2017, bijgewerkt tot en met 1 juli 2017);
- *Kamerstukken II* 1992-1993, 23 003, nr. 3;
- *Kamerstukken II* 2008/09,32015, nr. 3;
- *Kamerstukken II* 2012/13, 33684, nr. 3;
- J. Huijer, 'Herziening kindbeschermingsmaatregelen: naar een nieuwe ondertoezichtstelling', *FJR* 2015/8;
- Kok, 'Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen: een analyse van eerste rechtspraak', *FJR* 2017/36;
- EHRM 12 juli 2001, appl.nr. 25702/94 (*K. en T./Finland*), par. 173;
- EHRM 26 februari 2002, appl.nr. 46544/99 (*Kutzner/Duitsland*), par. 69;
- EHRM 24 maart 1988, appl.nr. 10465/83 (*Olsson/Zweden nr.1*), par. 81.

Deelvraag drie

Wat houdt de gezagsbeëindigende maatregel van artikel 1:266 lid 1 sub a BW in, gelet op wet- en regelgeving en vakliteratuur?

Deelvraag drie is eveneens beantwoord door middel van de theoretisch-juridische onderzoeksmethode. In deze deelvraag staat de gezagsbeëindigende maatregel centraal. Deze maatregel is uitvoerig beschreven aan de hand van de volgende bronnen:

- Het hedendaagse personen- en familierecht, van Prof. mr. P. Vlaardingerbroek e.a.;
- Jeugdrecht en jeugdhulp, van Prof. mr. drs. M. Bruning, Prof. mr. T. Liefwaard & Prof. mr. P. Vlaardingerbroek;
- Jeugdrecht begrepen, van mr. L. Janssen;
- Personen- en familierecht, van mr. S.F.M Wortmann en mr. J van Duijvendijk-Brand;
- *Kamerstukken II* 1992-1993, 23 003, nr. 3;
- *Kamerstukken II* 2008/09, 32015, nr. 3;
- C. Forder, 'Kroniek Personen- en familierecht, *NJB* 2016/1816;
- J. Huijter, 'Herziening kindbeschermingsmaatregelen: naar een nieuwe ondertoezichtstelling', *FJR* 2015/8;
- J. Huijter, I. Weijers, 'De aanvaardbare termijn in jeugdbeschermingszaken', *FJR* 2016/40;
- I.J. Pieters, 'Kroniek Jeugdrecht', *FJR* 2017/33.

Verantwoording theoretisch-juridische onderzoeksgedeelte

Bovenstaande bronnen zijn gekozen, omdat ze effectief, efficiënt, betrouwbaar en valide zijn. Wet- en regelgeving en literatuur mogen als valide en betrouwbaar worden beschouwd. Daarnaast is bovenstaande literatuur het meeste effectief om de deelvragen één tot en met drie te beantwoorden. Deze manier van informatie is efficiënt, omdat het niet onnodig veel tijd, geld of energie vergt.¹²

1.3.2 Het praktijkonderzoeksgedeelte

De deelvragen vier tot en met zes zijn beantwoord door middel van de jurisprudentieonderzoeksmethode. Deze deelvragen zien toe op de totstandkoming van het oordeel van de rechter tot het al dan niet beëindigen van het ouderlijk gezag. Om deze deelvragen zo goed mogelijk te beantwoorden, is er gekeken naar verschillende factoren die door de rechter zijn meegenomen bij de totstandkoming van zijn besluit.

¹² Schaaijk, van, 2015, p. 108.

Bij het bestuderen van de jurisprudentie zijn de in figuur 2 vermelde factoren gebruikt:

Figuur 2: tabel factoren.

Factor 1: De leeftijd van de minderjarige(n);
Factor 2: De bereidheid van de ouder(s); Hieronder wordt verstaan de meewerkende, ondersteunende houding van de ouder(s) ten opzichte van de minderjarige(n), de (eventuele) uithuisplaatsing van het kind en de overige hulpverlening die is aangeboden.
Factor 3: Het alternatieve opvoedingsmilieu; De vraag die bij deze factor wordt gesteld is als volgt: in welke opvoedingssituatie bevindt de minderjarige zich op het moment dat er een gezagsbeëindigende maatregel wordt verzocht? Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan: • Hoelang verblijft de minderjarige al in het alternatieve opvoedingsmilieu (gehechtheid)?; • Betreft het een pleeggezin of een instelling?; • Biedt het alternatieve opvoedingsmilieu duidelijkheid over het opvoedings- en ontwikkelingsperspectief van de minderjarige?
Factor 4: Het belang van de minderjarige; Onder het belang van de minderjarige moet worden verstaan de behoefte van de minderjarige op zekerheid, continuïteit, stabiliteit, veiligheid en duidelijkheid in de (opvoedings)situatie, dan wel het belang bij een ongestoorde (voortzetting) van het hechtingsproces in de alternatieve leefsituatie.
Factor 5: De bekwaamheid van de ouder(s); Het betreft hier de bekwaamheid van de ouder(s) om de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van de minderjarige te kunnen dragen. Zijn zij in staat om invulling te geven aan het ouderlijk gezag? Er wordt hier gelet op de persoonlijke omstandigheden, de pedagogische vaardigheden alsmede de psychische gesteldheid van de ouder(s).
Factor 6: De duur van de (eventuele) ondertoezichtstelling en/of uithuisplaatsing; Het gaat hier om de eventuele kindbeschermingsmaatregelen die, alvorens een verzoek tot gezagsbeëindiging, van kracht waren. Hierbij wordt voornamelijk gekeken naar de duur van deze maatregelen.

Deze zes factoren zijn in het vooronderzoek door het bestuderen van tien willekeurige uitspraken tot stand gekomen. Bovengenoemde factoren kwamen veelvuldig voor bij de beoordeling van de rechter, bij het al dan niet beëindigen van het gezag en zijn daarom, in overleg met de opdrachtgever, als uitgangspunt genomen om in het jurisprudentieonderzoek (deelvragen 4 tot en met 6) de uitspraken met elkaar te kunnen vergelijken.

Deelvraag vier

'Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat de aanvaardbaar te achten termijn van artikel 1:266 lid 1 sub a BW is overschreden met gezagsbeëindiging als gevolg, gelet op de jurisprudentie?'

Zoals de vraag beschrijft gaat het in deze deelvraag over de omstandigheden waaronder de rechter besluit om het gezag te beëindigen, nadat de aanvaardbaar te achten termijn van artikel 1:266 lid 1 sub a BW is overschreden. Anders gezegd, het gaat om een toewijzing van het verzoek tot gezagsbeëindiging. Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende uitspraken geselecteerd:

1. Rb. Rotterdam, 26 april 2017, ECLI:NLRBROT:2017:3351
2. Rb. Overijssel, 1 december 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:4808
3. Rb. Overijssel, 1 december 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:4672

4. Rb. Limburg, 9 maart 2017, ECLI:NL:RBLIM:2017:2189
5. Hof Arnhem-Leeuwarden, 10 augustus 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:7089
6. Hof Den Haag, 11 oktober 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:3254
7. Hof 's-Hertogenbosch, 23 november 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:5112
8. Hof Den Haag, 24 januari 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:119
9. Hof Arnhem-Leeuwarden, 25 januari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:887
10. Hof Arnhem-Leeuwarden, 25 januari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:879
11. Hof Arnhem-Leeuwarden, 6 februari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:1321
12. Hof Arnhem-Leeuwarden, 8 februari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:1330
13. Hof 's-Hertogenbosch, 8 februari 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:535
14. Hof Arnhem-Leeuwarden, 8 februari 2018, ECLI:NL:GHSARL:2018:1457
15. Hof Arnhem-Leeuwarden, 20 februari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:1821
16. Hof Arnhem-Leeuwarden, 6 maart 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:2316

Deelvraag vijf

'Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat het gezag niet hoeft te worden beëindigd, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, gelet op de jurisprudentie?'

Bovenstaande vraag is het spiegelbeeld van deelvraag vier. Het gaat in deze deelvraag niet om de toewijzing, maar om de afwijzing van het verzoek tot gezagsbeëindiging, nadat de aanvaardbaar te achten termijn van artikel 1:266 lid 1 sub a BW is overschreden. Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende uitspraken geselecteerd:

1. Rb. Overijssel, 18 juli 2016, ECLI:RBOVE:2016:3229
2. Rb. Noord-Holland, 17 augustus 2016, ECLI:NL:RBNHO:2016:9224
3. Rb. Overijssel, 24 augustus 2016, ECLI:NL:RBOVE:2016:4870
4. Hof Den Haag, 17 augustus 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2418
5. Hof Den Haag, 31 augustus 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2643
6. Hof Arnhem-Leeuwarden, 8 november 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:9065
7. Hof Amsterdam, 21 november 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:4859
8. Hof Den Haag, 19 juli 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2170
9. Hof Arnhem-Leeuwarden, 25 januari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:1135

Deelvraag zes

'Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat het gezag niet kan worden beëindigd, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, niet is overschreden, gelet op de jurisprudentie?'

In deelvraag zes gaat het wederom over de afwijzing van een verzoek tot gezagsbeëindiging. Deze vraag ziet, anders dan deelvraag 5, op het niet overschrijden van de aanvaardbaar te achten termijn van artikel 1:266 lid 1 sub a BW. Omdat deze termijn niet overschreden is, kan de rechter het gezag niet beëindigen. Er is immer niet voldaan aan alle rechtsvoorwaarden.

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende uitspraken geselecteerd:

1. Rb. Limburg, 5 oktober 2017, ECLI:NL:RBLIM:2017:9782
2. Hof Den Haag, 11 mei 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1307

3. Hof Den Haag, 28 september 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2919
4. Hof Amsterdam, 5 september 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:3602
5. Hof Amsterdam, 28 november 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:4990
6. Hof Arnhem-Leeuwarden, 8 februari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:1328

Verantwoording praktijkonderzoekgedeelte

Bovenstaande uitspraken zijn allen afkomstig van www.rechtspraak.nl. Bij het selecteren van de uitspraken zijn de volgende zoektermen gebruikt:

- Gezagsbeëindigende maatregel;
- Aanvaardbaar te achten termijn;
- Artikel 1:266 lid 1 sub a BW;
- Uitspraken tussen 1 januari 2016 tot 1 maart 2018.

Na het invoeren van bovenstaande zoektermen kwamen er 170 uitspraken naar voren. Hieruit zijn 31 uitspraken geselecteerd. Deze uitspraken zijn, naast de in figuur 2 beschreven factoren, geselecteerd op de motivering van de rechter. Verder is er gezocht naar diversiteit tussen verschillende rechterlijke organen; de rechtbank en het gerechtshof.

Van deze 170 uitspraken zijn 31 bruikbaar voor dit onderzoek. De overige 139 uitspraken zijn niet geselecteerd, omdat deze buiten de reikwijdte van het onderzoek vielen. Denk hierbij aan uitspraken die betrekking hadden op sub b van artikel 1:266 lid 1 BW of uitspraken die wel betrekking hadden op sub a van artikel 1:266 lid 1 BW, maar waarbij de aanvaardbaar te achten termijn onbesproken bleef.

Daarnaast kan er een afwijking opgemerkt worden tussen het verschil in het aantal uitspraken tussen deelvraag vier, vijf en zes. In eerste instantie waren de deelvragen vijf en zes samengevoegd, maar om het overzichtelijk te maken is hier een onderscheid in aangebracht, zoals beschreven in figuur 1. Beide deelvragen zien toe op het niet beëindigen van het gezag. Het onderscheid zit hem in het al dan niet overschrijden van de aanvaardbaar te achten termijn. Voegt u de uitspraken van deelvraag vijf en zes samen, dan ziet u dat deze in zijn omvang hetzelfde is als deelvraag vier. Zodoende kunnen de uitspraken van de deelvragen vier, vijf en zes met elkaar vergeleken worden. Het onderscheid in het aantal uitspraken tussen deelvraag vijf en zes komt voort uit het feit dat de situatie van deelvraag zes minder vaak voorkomt dan de situatie van deelvraag vijf. Gezien het bovenstaande zijn de 31 geselecteerde uitspraken valide voor dit onderzoek.

1.4 Leeswijzer

Dit onderzoeksrapport bestaat uit zes hoofdstukken, een literatuur- en bronnenlijst en bijlagen. In hoofdstuk twee wordt het ouderlijk gezag besproken, waarna in hoofdstuk drie op de kindbeschermingsmaatregelen zal worden ingegaan. Vervolgens staat in hoofdstuk vier de gezagsbeëindigende maatregel centraal. In hoofdstuk vijf zullen de resultaten van het jurisprudentieonderzoek worden besproken. Tot slot geef ik in hoofdstuk zes een conclusie met aanbevelingen.

Hoofdstuk 2: Ouderlijk gezag

In dit hoofdstuk wordt het ouderlijk gezag uiteengezet. Er wordt antwoord gegeven op deelvraag één: 'Wat is ouderlijk gezag, gelet op wet- en regelgeving en vakliteratuur?' Allereerst worden de algemene uitgangspunten betreffende het gezag beschreven. Daarnaast zal in paragraaf 2.2 dieper op het ouderlijk gezag worden ingegaan.

2.1 Gezag: algemene uitgangspunten

2.1.1 Gezag

'Minderjarigen staan onder gezag', zo bepaalt artikel 1:245 lid 1 BW. Bij gezag gaat het om de vraag wie de zeggenschap over de minderjarige heeft.¹³ Er bestaan twee vormen van gezag: ouderlijk gezag en voogdij (artikel 1:245 lid 2 BW).¹⁴ In dit onderzoek richten we ons alleen op het ouderlijk gezag. De voogdij zal daarom buiten beschouwing worden gelaten. Het ouderlijk gezag ex artikel 1:247 lid 1 BW omvat de plicht en het recht van de ouder zijn minderjarige kind te verzorgen en op te voeden. Naar dit wetsartikel wordt ook verwezen in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, welk wetsartikel in dit onderzoek centraal staat. Dit ouderlijk gezag kan uitgeoefend worden door:

- twee ouders of door één ouder; of
- een ouder en zijn of haar partner die niet de ouder is (artikel 1:245 lid 3 en 5 BW).

De wet gebruikt het begrip 'minderjarigen'. Artikel 1:233 BW beschrijft minderjarigheid als 'zij die de leeftijd van achttien jaren niet hebben bereikt'. Met minderjarigen worden dus jeugdigen tot 18 jaar bedoeld. Is een jeugdige eenmaal meerderjarig oftewel 18 jaar, dan komt het gezag over hem te vervallen.¹⁵ Daarnaast wordt het ouderlijk gezag uitgeoefend door 'ouder(s)'. In het afstammingsrecht is bepaald hoe men de 'ouder(s)' van een kind wordt, bijvoorbeeld door geboorte, erkenning of gerechtelijke vaststelling van het ouderschap.¹⁶ Wanneer een persoon juridisch gezien 'ouder' van een kind is, wordt dat ook wel een familierechtelijke betrekking genoemd.

2.1.2 Inhoud van het ouderlijk gezag

De inhoud van het ouderlijk gezag heeft betrekking op drie aspecten, namelijk de persoon van de minderjarige, het bewind over zijn vermogen en zijn vertegenwoordiging in burgerlijke handelingen, zowel in als buiten rechte (artikel 1:245 lid 4 BW).

De persoon van de minderjarige

Het eerste aspect van het ouderlijk gezag wordt geconcretiseerd in het tweede lid van artikel 1:247 BW. Het gaat dan om de plicht en het recht van de ouder zijn minderjarige kind te verzorgen en op te voeden. De verzorging en opvoeding omvatten niet alleen materiële aangelegenheden, zoals voeding en kleding. Onder verzorging en opvoeding wordt namelijk mede verstaan de zorg en de

¹³ Jansen 2016, p. 45.

¹⁴ Haar, ter, in: T&C burgerlijk wetboek, artikel 1:245 BW, aant. 2 (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2017).

¹⁵ Jansen 2016, p. 46.

¹⁶ Schrama, in: GS Personen- en familierecht, artikel 1:197 BW, algemeen, aant. A4 (online, laatst bijgewerkt op 1 april 2018).

verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn en de veiligheid van het kind, alsmede het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid. Daarnaast geeft het tweede lid aan, dat de ouders in de verzorging en opvoeding van het kind geen geestelijk of lichamelijk geweld of enige andere vernederende behandeling toe mogen passen.¹⁷ De wetgever wil ouders duidelijk maken dat het ouderlijk gezag niet zomaar een juridische term is. Ouderlijk gezag staat namelijk voor een verantwoorde en betrokken wijze van opvoeden, waarbij kindermishandeling op geen enkele wijze is toegestaan.¹⁸

Het bewind over het vermogen

Als uitgangspunt geldt dat ouders gezamenlijk het bewind over het vermogen van hun kind voeren (artikel 1:253j BW). Praktisch gezien is het echter niet handig om, bijvoorbeeld voor een lidmaatschap van de basketbalclub, telkens de handtekeningen van beide ouders te verlangen. In artikel 1:253i lid 1 BW is daarom bepaald dat een ouder ook alleen bevoegd is bewindshandelingen te verrichten.¹⁹ Daarnaast hebben de ouders het vruchtgenot van het vermogen van hun kind (artikel 1:253l BW). Denk hierbij aan rente. Het is echter niet de bedoeling dat de ouders het vermogen van het kind gaan gebruiken voor de kosten van zijn of haar opvoeding.²⁰

Vertegenwoordiging in burgerlijke handelingen

Gezag betekent ook dat de gezaghebbende ouder(s) het kind vertegenwoordigen in burgerlijke handelingen. Hieronder valt ook de vertegenwoordiging van de minderjarige in een rechtszaak.²¹ Wanneer een kind nog jong is, zal het de ouder zijn die juridische handelingen voor het kind verricht. Denk hierbij aan het afsluiten van een spaarrekening voor het kind. De gezagshebbende ouder(s) zijn dus de wettelijke vertegenwoordigers van de minderjarige. Wanneer het kind ouder is, 13 of 14 jaar oud, zal de minderjarige toestemming nodig hebben voor het verrichten van bepaalde rechtshandelingen. Onder deze rechtshandelingen vallen niet de handelingen die gebruikelijk zijn dat een minderjarige van die leeftijd die verricht (artikel 1:234 BW). Er wordt dus onderscheid gemaakt naar leeftijd, als het gaat over de vertegenwoordiging in burgerlijke handeling.

2.2 Ouderlijk gezag

De tweede afdeling van Titel 14 van boek 1 van het BW, behandelt het ouderlijk gezag. In paragraaf 2.1 is aangegeven dat het ouderlijk gezag uitgeoefend kan worden door twee ouders, één ouder alleen of één ouder en zijn of haar partner die niet de ouder is. We zetten een paar situaties op een rij.

2.2.1 Ouderlijk gezag door twee ouders

Huwelijk en geregistreerd partnerschap

De wet heeft als uitgangspunt dat ouders gedurende hun huwelijk het gezag over hun minderjarige kinderen gezamenlijk uitoefenen (artikel 1:251 lid 1 BW). Dit geldt ook voor ouders die een

¹⁷Mourik & Nuytinck 2015, p. 241.

¹⁸Jansen 2016, p. 48.

¹⁹Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 179.

²⁰Jansen 2016, p. 48.

²¹Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek, 2017, p. 178.

geregistreerd partnerschap zijn aangegaan (artikel 1:253aa BW). Bij de geboorte van een kind krijgen gehuwde ouders en geregistreerde partners dus van rechtswege het gezag. Dit geldt ook voor ouders van gelijk geslacht, tenzij het kind tevens in familierechtelijke betrekking staat tot een andere ouder (artikel 1:253sa BW). Denk hierbij aan een huwelijk tussen twee mannen. Uit een relatie tussen twee mannen kan immers geen kind worden geboren. Er is altijd een andere ouder met wie het kind in een familierechtelijk betrekking staat, namelijk de moeder. Daarnaast is het ook niet geheel vanzelfsprekend voor twee vrouwen. Alleen als het kind is verwekt met genetisch materiaal, afkomstig van een officiële donorbank waardoor de identiteit van de donor enigszins is beschermd, krijgen zij van rechtswege het ouderlijk gezag (artikel 1:198 lid 1 sub b BW).²²

Informele relatie

Indien de ouders van het kind niet getrouwd zijn en ook geen geregistreerd partnerschap zijn aangegaan, dan oefent de moeder alleen het gezag uit. In dit geval werkt het gezamenlijk ouderlijk gezag niet van rechtswege, vanaf het moment van geboorte, maar moet dit door de ouders gezamenlijk aan de griffier van de rechtbank verzocht worden.²³ Door een aantekening in het Centraal Gezagsregister krijgen de ouders het gezamenlijk gezag over hun kind (artikel 1:252 BW). Als voorwaarden geldt wel dat beide ouders in familierechtelijk betrekking tot het kind staan. Daarnaast moeten zij ook voldoen aan de voorwaarden van het tweede lid van artikel 1:252 BW.

Gezamenlijk gezag nadat de relatie is verbroken

Wanneer ouders die het gezamenlijk gezag over hun kind uitoefenen hun relatie verbreken, dan geldt als hoofdregel dat zij ook na het einde van hun relatie samen het gezag blijven uitoefenen (artikel 1:251 lid 2 jo. 1:253aa lid 2 BW).

2.2.2 Ouderlijk gezag door één ouder

Alleenstaande meerderjarige moeder

Artikel 1:253b BW geeft aan dat, als ten aanzien van de minderjarige alleen het moederschap vaststaat van de vrouw uit wie het kind geboren is, de moeder van rechtswege vanaf de geboorte alleen met het gezag is belast, tenzij zij ten tijde van de geboorte onbevoegd was tot gezagsuitoefening.²⁴ Onbevoegd tot gezagsuitoefening ben je als je minderjarig of langdurig geestelijk gestoord bent of onder curatele bent gesteld (zie artikel 1:246 BW). Daarnaast kan je ook geen gezag uitoefenen wanneer je gezag is beëindigd.

Overleden ouder

Als beide ouders het gezamenlijk gezag uitoefenen en één van hen overlijdt, dan wordt de uitoefening van het gezag door de andere ouder alleen voortgezet (artikel 1:253f BW). De regel geldt zowel voor samenwoners, als voor echtgenoten en geregistreerde partners.²⁵ Als de ouder overlijdt die alleen het gezag uitoefent, moet de rechter in het gezag voorzien. Hij kan dat doen

²² Jansen 2016, p. 49.

²³ Vlaardingerbroek e.a. 2017, p. 377.

²⁴ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 207.

²⁵ Jansen 2016, p. 51.

door de andere ouder, die tot dat moment geen gezag had, óf een derde met het gezag te belasten (artikel 1:253g lid 1 BW).²⁶

Eenhoofdig ouderlijk gezag nadat de relatie is verbroken

Zoals hierboven beschreven in paragraaf 2.2.1, is de hoofdregel dat ouders na het verbreken van hun relatie samen het gezag blijven uitoefenen. Alleen in uitzonderlijke situaties kan de rechter op grond van artikel 1:251a lid 1 BW bepalen dat het gezag over een kind aan één ouder toekomt, indien:

- a. Er een onaanvaardbaar risico is dat het kind klem of verloren zou raken tussen de ouders en niet is te verwachten dat hierin binnen afzienbare tijd voldoende verbetering in zou komen (klemcriterium); of
- b. Wijziging van het gezag anderszins in het belang van het kind noodzakelijk is (noodzakelijkheidcriterium).²⁷

2.2.3 Ouderlijk gezag door een ouder en een niet-ouder

Als één ouder het gezag uitoefent, zoals bij een weduwnaar, een alleenstaande moeder of een gescheiden ouder, kan deze ouder de rechtbank verzoeken het gezag voortaan te mogen uitoefenen samen met een niet-ouder.²⁸ In de voorwaarden voor toewijzing van een verzoek daartoe, wordt onderscheid gemaakt of het kind één of twee juridische ouder(s) heeft. Heeft het kind één ouder tot wie het in familierechtelijke betrekking staat, dan is het gezamenlijk gezag alleen mogelijk, indien:

1. Het een gezamenlijk verzoek betreft;
2. De partner niet zelf ouder van het kind is;
3. De ouder alleen het gezag over het kind uitoefent;
4. De partner van de ouder en het kind een nauwe persoonlijke band met elkaar hebben; en
5. Er geen reëel gevaar is dat de belangen van het kind worden geschaad door inwilliging van het verzoek (artikel 1:253t lid 1 en 3 BW).

Heeft het kind twee ouders tot wie het in familierechtelijke betrekking staat, dan gelden er naast de hierboven genoemde voorwaarden nog de tweetal voorwaarden van artikel 1:253t lid 2 BW, namelijk:

6. De ouder die alleen het gezag heeft, moet gedurende drie aaneengesloten jaren alleen het gezag hebben uitgeoefend (gezagstermijn);
7. De ouder en zijn of haar partner die het verzoek indienen, moeten gedurende ten minste één jaar onmiddellijk voorafgaand aan het verzoek gezamenlijk voor het kind hebben gezorgd (verzorgingstermijn).²⁹

²⁶ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 211.

²⁷ Mourik & Nuytinck 2015, p. 247.

²⁸ Jansen 2016, p. 52.

²⁹ Wortmann & Duijvendijk- Brand, van, 2015, p. 234.

Ter verduidelijking van het bovenstaande volgt in figuur 3 een kort overzicht.

Figuur 3: Overzicht gezagsmogelijkheden.

Ouders/Partners	Mogelijkheden	Wijze van verkrijging van het gezag
Gehuwde ouders of geregistreerde partners van verschillend of gelijk geslacht.	Gezamenlijk ouderlijk gezag o.g.v. art. 1:251 (huwelijk) en art. 1:253aa BW (geregistreerd partnerschap).	Van rechtswege, tenzij art. 1:253sa BW.
Informele relatie tussen personen van verschillend of gelijk geslacht.	Gezamenlijk ouderlijk gezag o.g.v. art. 1:252 BW.	Door inschrijving in het gezagsregister, indien: • beide ouders in familierechtelijke betrekking tot het kind staan; en • er aan de voorwaarden van art. 1:252 lid 2 BW is voldaan.
Gehuwde ouders en of geregistreerde partners verbreken hun relatie.	Hoofddregel: gezamenlijk ouderlijk gezag o.g.v. art. 1:252 lid 2 jo. 1:253aa lid 2 BW. Uitzondering: eenhoofdig ouderlijk gezag o.g.v. art. 1:251a lid 1 BW.	Van rechtswege. Via de rechter.
Alleenstaande meerderjarige moeder.	Eenhoofdig ouderlijk gezag o.g.v. art. 1:253b BW.	Van rechtswege, tenzij onbevoegd o.g.v. art. 1:246 BW.
Overleden ouder indien gezamenlijk gezag.	Eenhoofdig ouderlijk gezag o.g.v. art. 1:253f BW.	Van rechtswege.
Overleden ouder indien eenhoofdig ouderlijk gezag.	Eenhoofdig ouderlijk gezag (de andere ouder of een derde) o.g.v. art. 1:253g lid 1 BW.	Via de rechter.
Een ouder en een niet-ouder.	Gezamenlijk ouderlijk gezag o.g.v. art. 1:253t BW.	Via de rechter.

2.3 Deelconclusie

In dit hoofdstuk stond het ouderlijk gezag centraal. Daarmee is er antwoord gegeven op deelvraag één. Geconcludeerd kan worden dat gezag aangeeft wie de zeggenschap over de minderjarige heeft.³⁰ Van ouderlijk gezag spreken we als het gezag in handen is van één ouder alleen of twee ouders gezamenlijk, dan wel een ouder met een niet-ouder gezamenlijk. Het ouderlijk gezag omvat de plicht en het recht van de ouder om zijn minderjarige kind te verzorgen en op te voeden. Daarnaast heeft het ouderlijk gezag betrekking op drie aspecten, namelijk de persoon van de minderjarige, het bewind over zijn vermogen en zijn vertegenwoordiging in burgerlijke handelingen, zowel in als buiten rechte. Gehuwde ouders en geregistreerde partners oefenen automatisch samen het gezag uit. Ouders met een informele relatie kunnen gezamenlijk gezag verkrijgen door inschrijving in het gezagsregister. Uitgangspunt is dat na een echtscheiding of beëindiging van een geregistreerd partnerschap, het gezag in handen van beide ouders blijft. Toch is ook na echtscheiding, eenhoofdig ouderlijk gezag bij wijze van uitzondering mogelijk. Dit zal via de rechter aangevraagd moeten worden. Een alleenstaande moeder, evenals een weduwe of weduwnaar oefent alleen het gezag uit. Wanneer een ouder alleen het ouderlijk gezag uitoefent dan kan hij samen met een niet-ouder de rechter verzoeken hun het gezamenlijk gezag te geven. Nu helder is wat het ouderlijk gezag inhoudt, zal in het volgende hoofdstuk de kindbeschermingsmaatregelen worden besproken.

³⁰ Jansen 2016, p. 45.

Hoofdstuk 3: Kinderbeschermingsmaatregelen

In dit hoofdstuk staan de kindbeschermingsmaatregelen centraal. Er zal antwoord worden gegeven op deelvraag twee: 'Wat zijn de maatregelen van kindbescherming, gelet op wet- en regelgeving en vakliteratuur?' Allereerst wordt in paragraaf 3.1 ingegaan op de algemene uitgangspunten betreffende het kindbeschermingsrecht, waarna in paragraaf 3.2 de kindbeschermingsmaatregelen zullen worden beschreven. In dit hoofdstuk zal de gezagsbeëindigende maatregel echter niet worden benoemd. Deze maatregel staat in het volgende hoofdstuk centraal.

3.1 Kinderbescherming: algemene uitgangspunten

3.1.1 Basisbeginselen

Een maatregel van kindbescherming is ingrijpend voor alle betrokkenen. Zo'n ingreep door de overheid is dan ook alleen toegestaan als het echt niet anders kan. De Nederlandse wet- en regelgeving kent echter geen algemene uitgangspunten aangaande kindbeschermingsmaatregelen. Toch kunnen er uit internationale wet- en regelgeving, de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: EHRM) en de praktijk enkele zogenoemde basisbeginselen worden gegeven.³¹

Het laatste middel

Het eerste beginsel houdt in dat een maatregel van kindbescherming alleen mag worden opgelegd als vrijwillige hulpverlening, hulpverlening met toestemming van ouders, niet voldoende helpt.³² De maatregel moet dus een '*ultimum remedium*' oftewel het laatste redmiddel zijn. Dit beginsel kan worden afgeleid uit artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM). Dit artikel regelt het recht op eerbiediging van privé, familie- en gezinsleven en stelt dat inmenging in het gezinsleven alleen gerechtvaardigd is als de maatregel bij de wet is voorzien, een geoorloofd doel dient en in een democratische samenleving noodzakelijk is. Kort gezegd moet er voldaan zijn aan de vereisten van subsidiariteit: is inmenging in het gezinsleven noodzakelijk?³³

Zo kort en licht mogelijk ingrijpen

Als tweede geldt dat de maatregel zo min mogelijk in de bestaande gezinsverhouding mag ingrijpen. Dit betekent dat de hulp zo licht en zo dicht als mogelijk bij huis dient te zijn en zo kort mogelijk dient te duren. Er moet dus voldaan zijn aan de vereisten van proportionaliteit: is de inmenging zo kort en licht mogelijk?³⁴

Het belang van de minderjarige

Een maatregel van kindbescherming mag daarnaast alleen worden opgelegd als het belang van het kind het ingrijpen noodzakelijk maakt.³⁵ Dit is af te leiden uit internationale wet- en regelgeving en de rechtspraak van het EHRM. De artikelen 3 en 9 van het Internationaal Verdrag

³¹ Jansen 2016, p. 119.

³² Jansen 2016, p. 120.

³³ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 345.

³⁴ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 346.

³⁵ Jansen 2016, p. 120.

inzake de Rechten van het Kind zijn een goed voorbeeld. Zij bepalen namelijk dat het belang van het kind 'a *primary consideration*' moet zijn. Met andere woorden, het belang van het kind dient in alle gevallen de eerste overweging te zijn.³⁶

3.1.2 De Raad voor de Kinderbescherming

De Raad is een overheidsinstelling met als taak het beschermen van de belangen van alle minderjarigen die in ons land verblijven. Het is dan ook de Raad die een centrale rol heeft bij het al dan niet treffen van een kindbeschermingsmaatregel. Zij onderzoeken namelijk de noodzaak van het opleggen van een maatregel. Dit doen zij aan de hand van meldingen die bijvoorbeeld gedaan worden door Veilig Thuis, buren, een hulpverlener of een huisarts. Als de Raad een melding binnenkrijgt, wordt er eerst beoordeeld of er een onderzoek moet worden ingesteld. Stelt de Raad een onderzoek in dan gaat een raadsonderzoeker, een maatschappelijk werker van de Raad, in gesprek met de ouders, de jeugdige, de melder en andere betrokkenen. Op deze manier wordt er informatie verzameld over de melding. Deze informatie wordt vastgelegd in een onderzoeksrapport. Op basis van het onderzoeksrapport wordt er besloten of de Raad een verzoek om een kindbeschermingsmaatregel zal indienen. Het is dus de Raad die om een kindbeschermingsmaatregel kan verzoeken. De rechter is degene die de verzochte maatregel kan opleggen.³⁷

3.1.3 De gecertificeerde instelling

Wanneer de maatregel eenmaal is uitgesproken komt de gecertificeerde instelling (hierna: GI) in beeld. Sinds 1 januari 2015 worden kindbeschermingsmaatregelen uitsluitend uitgevoerd door GI's die door gemeenten zijn gecontracteerd.³⁸ Het is dus de gemeente die verantwoordelijk is voor het leveren en bekostigen van de jeugdhulp. De gemeente sluit namelijk contracten af met GI's die vervolgens de taak hebben om kindbeschermingsmaatregelen uit te voeren.³⁹

3.2 Kinderbeschermingsmaatregelen

De kindbeschermingsmaatregelen zijn geregeld in Boek 1 van het BW en vormen voor de overheid het belangrijkste instrument om in te grijpen als een minderjarige ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd of geschaad. Bij het opleggen en uitvoeren van kindbeschermingsmaatregelen, wordt er ingegrepen in datgene dat door de meeste mensen als privéterrein wordt gezien: het gezinsleven. Kinderbeschermingsmaatregelen worden daarom door veel ouders als negatief ervaren. Hun ouderlijk gezag wordt immers beperkt of zelfs beëindigd.⁴⁰ De wet kent twee kindbeschermingsmaatregelen, te weten: de OTS met of zonder uithuisplaatsing en de gezagsbeëindigende maatregel.

³⁶ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 348.

³⁷ Jansen 2016, p. 120-121.

³⁸ *Kamerstukken II* 2012/13, 33 684, nr. 3, p. 157.

³⁹ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek, p. 353-354.

⁴⁰ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 335-336.

3.2.1 De ondertoezichtstelling

De OTS is de lichtste vorm van alle kindbeschermingsmaatregelen. Het is een lichte maatregel omdat de ouders het gezag behouden, maar in de uitoefening daarvan beperkt worden, doordat zij zich bij de opvoeding moeten houden aan de aanwijzingen van een derde.⁴¹

Gronden voor een ondertoezichtstelling

De rechtsgrond voor een OTS heeft een kindgerichte formulering. Het is dan ook het kind dat ondertoezicht wordt gesteld en niet de ouder.⁴² De kinderrechter kan een kind ondertoezicht stellen, indien het zodanig opgroeit:

1. Dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd; en
2. De ouders de zorg die de minderjarige nodig heeft niet of niet in voldoende mate accepteren; en
3. Wel de verwachting bestaat dat zij binnen een voor de minderjarige en voor zijn ontwikkeling aanvaardbaar te achten termijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding weer zelf zullen dragen (artikel 1:255 lid 1 BW).

Het gaat derhalve om drie cumulatieve voorwaarden om een minderjarige ondertoezicht te stellen, welke ik hieronder kort zal toelichten:

1. Ernstige bedreiging in de ontwikkeling

De eerste voorwaarde is de 'ernstige bedreiging' in de ontwikkeling van de minderjarige. Deze voorwaarde geeft kort gezegd aan, dat kinderen met relatief lichte problemen niet onder toezicht kunnen worden gesteld. De Memorie van Toelichting (hierna: MvT) vermeldt dat de ernstige bedreiging van de zedelijke of geestelijke belangen van een minderjarige of van zijn gezondheid, afhangt van de waardering van feitelijke omstandigheden en dus in zijn algemeenheid moeilijk te beantwoorden is. *'De bedreiging waarover de bepaling spreekt kan zich op alle leeftijden voordoen. Zo zal van een zeer jong kind waarvan wordt vastgesteld dat zijn ontwikkeling ernstig stagneert, kunnen worden aangenomen dat het zodanig opgroeit, dat zijn zedelijke of geestelijke belangen of zijn gezondheid ernstig worden bedreigd. Maar ook van een zestienjarige die niet naar school gaat, geen werk heeft en een zwervend bestaan leidt, kan onder omstandigheden worden gezegd dat hij zodanig opgroeit dat de genoemde ernstige bedreiging bestaat'*, aldus de wetgever in de MvT.⁴³

2. Het niet accepteren van hulp

De tweede voorwaarde geeft aan dat een OTS niet mogelijk is als ouders de zorg, die het kind nodig heeft in vrijwillig kader accepteren. Doen zij dit niet dan kan een OTS in beeld komen.⁴⁴ Het is dus de mate van bereidheid van de ouder(s) tot medewerking aan de voorgeschreven hulpverlening dat de doorslag geeft.⁴⁵ Dit betekent niet dat ouders alle hulp moeten accepteren die hen wordt aangeboden. De hulpverlening moet wel 'passend' zijn in de zin dat de zorg die wordt aangeboden een verband legt tussen de ernstige bedreiging van het kind en het wegnemen van die bedreiging.⁴⁶

⁴¹ Wortmann & Duijvendijk- Brand, van, 2015, p. 243.

⁴² Bruning in: T&C burgerlijk wetboek, artikel 1:255 BW, aant. 1 (online, bijgewerkt 1 juli 2017).

⁴³ *Kamerstukken II* 1992-1993, 23 003, nr. 3, p. 31-32.

⁴⁴ Wortmann & Duijvendijk- Brand, van, 2015, p. 243.

⁴⁵ Huijter, *FJR* 2015/8, p. 30.

⁴⁶ Bruning in: T&C burgerlijk wetboek, artikel 1:255 BW, aant. 1 (online, bijgewerkt 1 juli 2017).

3. De aanvaardbaar te achten termijn

De derde en laatste voorwaarde gaat over de aanvaardbaar te achten termijn waarbinnen ouders de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van de minderjarige weer zelf kunnen dragen. Het gaat dan om de verantwoordelijkheid die in het tweede lid van artikel 1:247 BW wordt uitgewerkt. De verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn en de veiligheid van het kind, alsmede het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid. Deze derde voorwaarde maakt duidelijk dat de OTS een tijdelijk maatregel is. Die gericht is op de ondersteuning van ouders en minderjarige, zodat uiteindelijk de maatregel niet meer nodig is.⁴⁷ Tijdens de OTS moet derhalve alles uit de kast worden gehaald om ouders in staat te stellen hun kinderen te verzorgen en op te voeden.⁴⁸ De termijn waarbinnen de situatie moet verbeteren, noemt de wetgever een aanvaardbaar te achten termijn. Wat voor een minderjarige een aanvaardbaar te achten termijn is, hangt af van de omstandigheden van het geval en de leeftijd van de minderjarige.⁴⁹

Hoewel dit niet met zo veel woorden in de wet is vermeld kan de maatregel alleen worden toegepast indien dit in het belang van het kind is. De kinderrecht zal dit ook steeds in zijn beschikking moeten opnemen.⁵⁰

Op verzoek

De kinderrecht kan pas een OTS opleggen als daartoe een verzoek is ingediend (artikel 1:255 lid 2 BW). Met de inwerkingtreding van de Wet herziening kinderbeschermingsregelen op 1 januari 2015 is er een hiërarchie ontstaan in de personen die om een OTS kunnen verzoeken.⁵¹ Het uitgangspunt is dat een OTS verzocht wordt door de Raad (zie paragraaf 3.1.2). Dit gebeurt ook in de overgrote meerderheid van de OTS-zaken.⁵² Daarnaast kan ook het Openbaar Ministerie (hierna: OM) om een OTS verzoeken. Wanneer de Raad geen verzoek tot een OTS wil indienen, kunnen ouders (met of zonder gezag) en pleeg- of stiefouders dat doen op grond van artikel 1:255 lid 2 BW. De minderjarige zelf kan niet om een OTS verzoeken. Hij kan wel contact opnemen met de Raad, die vervolgens een verzoek tot OTS kan indienen.⁵³

Duur van de ondertoezichtstelling

De duur van de OTS kan op maximaal één jaar worden bepaald (artikel 1:258 BW). Zij kan echter telkens op verzoek met één jaar worden verlengd door de kinderrecht. De OTS eindigt, indien:

1. De OTS niet verder wordt verlengd (artikel 1:258 BW); of
2. De OTS wordt opgeheven omdat de grond niet langer bestaat (artikel 1:261 BW); of
3. Door meerderjarigheid.⁵⁴

⁴⁷ Jansen 2016, p. 123.

⁴⁸ Kok, *FJR* 2017/36, p. 172.

⁴⁹ *Kamerstukken II* 2008/09, 32 015, 3, p. 10.

⁵⁰ Vlaardingerbroek e.a. 2017, p. 431.

⁵¹ Vlaardingerbroek e.a. 2017, p. 435.

⁵² Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 400-401.

⁵³ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 402.

⁵⁴ Wortmann & Duijvendijk- Brand, van, 2015, p. 246.

3.2.2 De uithuisplaatsing

Het uitgangspunt van de OTS is om de band tussen de ouders en het kind te versterken, te verbeteren of te herstellen.⁵⁵ Toch kan het zo zijn dat de OTS onvoldoende is om de bedreigende situatie op te heffen of te verminderen. De minderjarige kan dan uit huis geplaatst worden in bijvoorbeeld een pleeggezin, een gezinshuis, een residentiële voorziening⁵⁶ of een accommodatie voor gesloten jeugdhulp.

Gronden voor een uithuisplaatsing

Alleen met een rechterlijke machtiging op grond van artikel 1:265a BW kan een onder toezicht gestelde minderjarige uit huis geplaatst worden.⁵⁷ De gronden voor een uithuisplaatsing staan in artikel 1:265b lid 1 BW en zijn als volgt:

1. De uithuisplaatsing is noodzakelijk in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige; of
2. De uithuisplaatsing is noodzakelijk in verband met een onderzoek naar de geestelijke of lichamelijke gezondheidstoestand van de jeugdige.

Uit bovengenoemde gronden blijkt dat een uithuisplaatsing noodzakelijk moet zijn. Noodzakelijk in de zin dat de uithuisplaatsing de gezinsband herstelt, maar ook afweert van de bedreiging van de zedelijke of geestelijke belangen of de gezondheid van het kind. Het kan niet zo zijn dat een kind enkel vanwege een 'gunstiger' plek uit huis geplaatst wordt.⁵⁸ De uithuisplaatsing moet qua besluit en uitvoering wel consistent zijn aan het doel; hereniging van het gezin.⁵⁹ Er moeten derhalve enige opbouwende en nuttige gevolgen van de uithuisplaatsing te verwachten zijn. De noodzakelijkheid tot uithuisplaatsing zal moeten blijken uit de stukken die door de GI als verzoeker of als opgeroepen belanghebbende, moeten worden ingediend bij de rechtbank (artikel 1:265k lid 2 BW).⁶⁰

Op verzoek

Zoals beschreven in paragraaf 3.1.3 is het de GI die met de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregel is belast. Het initiatief voor een uithuisplaatsing ligt in de praktijk dan ook vaak bij de GI. Daarnaast kunnen ook het OM en de Raad om een uithuisplaatsing verzoeken (artikel 1:265b lid 1 en 2 BW). Dit geeft de Raad de mogelijkheid om bij een eerste verzoek tot OTS tevens een machtiging tot uithuisplaatsing te vragen.⁶¹ Ouders kunnen ook om een uithuisplaatsing verzoeken, alleen zal dit via de Raad of GI moeten plaatsvinden.

Duur van de uithuisplaatsing

De duur van de machtiging uithuisplaatsing is ten hoogste één jaar en kan op verzoek van de GI telkens met een jaar worden verlengd door de kinderrechter (artikel 1:265c lid 1 en 2 BW). Wanneer een OTS in combinatie met een uithuisplaatsing twee jaar of langer heeft geduurd, dan

⁵⁵ Vlaardingerbroek e.a. 2017, p. 449.

⁵⁶ Een residentiële voorziening is een vorm van hulpverlening waarbij kinderen op vrijwillige of gedwongen basis, dag en nacht uit huis geplaatst worden, bijvoorbeeld in leef- of behandelgroepen (zie richtlijn residentiële jeugdhulp).

⁵⁷ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 422.

⁵⁸ EHRM 12 juli 2001, appl.nr. 25702/94 (*K. en T./Finland*), par. 173; EHRM 26 februari 2002, appl.nr. 46544/99 (*Kutzner/Duitsland*), par. 69.

⁵⁹ EHRM 24 maart 1988, appl.nr. 10465/83 (*Olsson/Zweden nr.1*), par. 81; EHRM 12 juli 2001, appl.nr. 25702/94 (*K. en T./Finland*), par. 178.

⁶⁰ Bruning in: T&C burgerlijk wetboek, artikel 1:265b BW, aant. 3 (online, bijgewerkt 1 juli 2017).

⁶¹ Bruning in: T&C burgerlijk wetboek, artikel 1:265b BW, aant. 4 (online, bijgewerkt 1 juli 2017).

moet een verzoek tot verlenging een advies van de Raad bevatten. Uit dit advies moet blijken wat het verdere perspectief van de minderjarige is. Het kan zo zijn dat de maatregel geheel of alleen de uithuisplaatsing komt te vervallen, maar ook een gezagsbeëindigende maatregel zou tot de mogelijkheden kunnen behoren.⁶²

3.3 Deelconclusie

In dit hoofdstuk stonden de kinderbeschermingsmaatregelen, met uitzondering van de gezagsbeëindigende maatregel, centraal. Daarmee is antwoord gegeven op deelvraag twee. Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de wet drie kinderbeschermingsmaatregelen kent, namelijk de OTS zonder uithuisplaatsing, de OTS met uithuisplaatsing en de gezagsbeëindigende maatregel. De OTS is de lichtste van alle kinderbeschermingsmaatregelen en kan worden opgelegd als de minderjarige ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd, de ouders de zorg die de minderjarige nodig heeft niet of niet in voldoende mate accepteren en er nog wel de verwachting bestaat dat zij binnen een voor de minderjarige en voor zijn ontwikkeling aanvaardbaar te achten termijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding weer zelf zullen dragen. Een OTS kan verzocht worden door de Raad of het OM. Als de Raad geen verzoek indient, dan kunnen de ouders (met of zonder gezag) en pleeg- of stiefouders dat doen.

Een uithuisplaatsing kan alleen met een rechterlijke machtiging, als het noodzakelijk is in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige of in verband met een onderzoek naar de geestelijke of lichamelijk gezondheidstoestand van de jeugdige, worden opgelegd. Een uithuisplaatsing kan verzocht worden door de GI. Daarnaast kunnen ook de Raad en het OM om een uithuisplaatsing verzoeken. De duur van zowel een OTS als een uithuisplaatsing is ten hoogste een jaar. Zij kunnen echter telkens op verzoek met een jaar worden verlengd door de kinderrechter.

In het volgende hoofdstuk wordt de derde kinderbeschermingsmaatregel, namelijk de gezagsbeëindigende maatregel besproken.

⁶² Wortmann & Duijvendijk- Brand, van, 2015, p. 248.

Hoofdstuk 4: De gezagsbeëindigende maatregel

In dit hoofdstuk staat de gezagsbeëindigende maatregel centraal. Er zal antwoord worden gegeven op deelvraag drie: 'Wat houdt de gezagsbeëindigende maatregel van artikel 1:266 lid 1 sub a BW in, gelet op wet- en regelgeving en vakliteratuur?' Allereerst wordt in paragraaf 4.1 ingegaan op de oude kindbeschermingsmaatregelen, namelijk de ontheffing en ontzetting uit het ouderlijk gezag. Daarnaast zal in paragraaf 4.2 het wettelijk kader van de gezagsbeëindigende maatregel worden beschreven, waarna in paragraaf 4.3 stil zal worden gestaan bij een kritische noot uit de praktijk.

4.1 De oude maatregelen: ontheffing en ontzetting uit het ouderlijk gezag

De wet kende tot 1 januari 2015 twee gezagsontnemende maatregelen: de ontheffing en de ontzetting uit het ouderlijk gezag. De ontheffing kon worden uitgesproken op grond van artikel 1:266 (oud) BW en was mogelijk als een ouder ongeschikt of onmachtig was zijn plicht tot verzorging en opvoeding te vervullen. De ontheffing kon niet worden uitgesproken, indien de ouders zich daartegen verzette. Hierop waren wel een aantal uitzonderingen, maar bovenstaande werd als hoofdregel gezien (artikel 1:268 lid 1 en 2 (oud) BW). De ontzetting daarentegen kon worden uitgesproken indien er sprake was van ernstig verwijtbaar handelen van de ouder(s). Denk hierbij aan ernstige verwaarlozing, misbruik van het gezag, slecht levensgedrag, maar ook strafbaar gedrag tegen of met de minderjarige gepleegd (artikel 1:269 (oud) BW). De ontzetting werd, anders dan bij de ontheffing, in alle gevallen uitgesproken tegen de wil van de betreffende ouder(s). Deze maatregel werd dan ook lang gezien als uiterst vernederend, omdat zij eigenlijk als straf werd uitgesproken als er sprake was van verwijtbaar gedrag van de ouder(s).⁶³ Sinds de inwerkingtreding van de Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen zijn bovenstaande maatregelen vervangen door één maatregel, namelijk de gezagsbeëindigende maatregel.⁶⁴

4.2 Wettelijk kader gezagsbeëindigende maatregel

4.2.1 Gronden voor een gezagsbeëindigende maatregel

De gronden voor een gezagsbeëindigende maatregel op grond van artikel 1:266 lid 1 sub a BW luiden als volgt:

'1. de rechtbank kan het gezag van een ouder beëindigen indien:

a. een minderjarige zondanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn.'

Een gezagsbeëindigende maatregel kan dus worden opgelegd indien:

1. Een minderjarige zondanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd; en

⁶³ Vlaardingerbroek e.a. 2017, p. 468.

⁶⁴ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 477.

2. De ouder niet meer in staat is de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen, binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn.

Ernstige bedreiging

Net als bij de OTS is de eerste voorwaarde een ernstige bedreiging in de ontwikkeling van de minderjarige. Wat er onder een 'ernstige bedreiging' verstaan moet worden, hangt af van de waardering van feitelijke omstandigheden en is dus in zijn algemeenheid moeilijk te beantwoorden (zie paragraaf 3.2.1).⁶⁵

Aanvaardbaar te achten termijn

Bij de tweede voorwaarde voor een gezagsbeëindiging is aansluiting gezocht bij de rechtsgrond van de OTS, zie artikel 1:255 lid 1 BW. We zagen namelijk in paragraaf 3.2.1 van dit onderzoeksrapport dat een OTS kan worden uitgesproken wanneer ouders (nog) wél de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding kunnen dragen, binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn.⁶⁶ Wordt niet verwacht dat ouders daartoe in staat zijn, dan behoort de gezagsbeëindigende maatregel tot de mogelijkheden.⁶⁷ De gronden voor een OTS en de gezagsbeëindigende maatregel sluiten hierdoor naadloos op elkaar aan en zijn als het ware elkaars spiegelbeeld.⁶⁸ Nu de wet de aanvaardbaar te achten termijn niet nader toelicht, rijst de vraag wat onder deze termijn moet worden verstaan en wanneer deze als aanvaardbaar kan worden gezien. De wetgever bepaalt in de MvT dat het ijkpunt voor het bepalen van de aanvaardbaar te achten termijn voor een minderjarige, de periode van onzekerheid is waarin wordt afgevraagd in welk gezin het kind verder zal opgroeien én die het kind aankan zonder dat het hierdoor ernstige schade oploopt ten aanzien van zijn ontwikkeling.

'Wat voor een minderjarige een redelijke termijn is, is afhankelijk van zijn leeftijd en ontwikkeling', aldus de wetgever.⁶⁹ Vanuit theoretisch oogpunt lijkt de toepassing van het 'aanvaardbaar te achten termijn' –criterium duidelijk. Wordt een kind ernstig in zijn ontwikkeling bedreigd, dan dient de kinderrechter aandacht te besteden aan de volgende twee vragen:

1. Wat is voor dit kind, in deze specifieke situatie een aanvaardbaar te achten termijn om in onzekerheid te verkeren over de vraag waar hij of zij opgroeit?; en
2. Is de verwachting gerechtvaardigd dat de ouder(s) met gezag binnen die termijn in staat zijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen?⁷⁰

Toch zijn deze vragen, zo benadrukken Huijter en Weijers, aanzienlijk complexer. Beide vragen dwingen de kinderrechter het ontwikkelingsperspectief van het kind erbij te betrekken.⁷¹ Hieronder zullen bovenstaande vragen kort worden besproken.

1. Termijnstelling

De eerste vraag die betrekking heeft op de termijn die voor een kind als aanvaardbaar kan worden beschouwd, is puur pedagogisch en ontwikkelingspsychologisch van aard. Deze vraag zal dan ook

⁶⁵ Kamerstukken II 1992-1993, 23 003, nr. 3, p. 32.

⁶⁶ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 482.

⁶⁷ Wortmann & Duijvendijk- Brand, van, 2015, p. 251.

⁶⁸ Huijter, FJR 2015/8, p. 33.

⁶⁹ Kamerstukken II 2008/09, 32015, nr. 3, p. 23.

⁷⁰ Huijter & Weijers, FJR 2016/40, p. 165.

⁷¹ Huijter & Weijers, FJR 2016/40, p. 165.

per individueel kind moeten worden vastgesteld op basis van verschillende factoren. Denk hierbij aan de persoonlijke kenmerken en draagkracht van het kind, de gehechtheid in het pleeggezin, de specifieke omstandigheden waaronder het kind vroeger, maar vooral nu opgegroeid en de leeftijd van het kind.⁷² Vermoedelijk heeft de wetgever daarom bewust nagelaten om verdere indicaties te geven omtrent de termijnstelling en volstaan met: *'Voor jongere kinderen zal deze termijn over het algemeen korter zijn dan voor de oudere kinderen.'*⁷³

2. Ontbreken van het terugkeerperspectief

De tweede vraag betreft het ontbreken van het terugkeerperspectief. Hier zal moeten worden bepaald of het opvoedperspectief bij de ouders met gezag of bij een derde ligt. Mede gelet op de basisbeginselen die onder meer voortvloeien uit artikel 8 EVRM (zie paragraaf 3.1.1) geldt dat de kinderrechter bij deze vraag altijd zal moeten nagaan of het gewenste doel ook met minder ingrijpende middelen kan worden bereikt (subsidiariteit) en of de inmenging in het gezinsleven evenredig is aan het gewenste doel (proportionaliteit).⁷⁴ De wetgever heeft aangegeven dat daarom de verwachting is dat een OTS vaak aan een gezagsbeëindigende maatregel voorafgaat. Zodoende kan worden gemotiveerd dat ouders, ondanks de verleende hulp en steun, niet in staat zijn hun verantwoordelijkheid te nemen, waardoor het terugkeerperspectief onderbreekt.⁷⁵ Toch geeft deze vraag ook de mogelijkheid aan de kinderrechter, om het gezag van ouders te beëindigen zonder voorafgaande OTS. Zo komt het incidenteel voor dat er bij het begin van een beschermingstraject, voorzien wordt dat ouders nimmer in staat zullen zijn de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en verzorging van het kind te dragen. Denk hierbij aan situaties waar ouders al jarenlang verslaafd zijn aan harddrugs en er weinig of geen aanwijzingen tot verbetering zijn. Of psychische problematiek, waarbij bijvoorbeeld al eerder kinderen uit huis geplaatst zijn en gezagsbeëindiging heeft plaatsgevonden. In zulke gevallen kan (bij voorbaat) worden vastgesteld dat het opvoedperspectief en daarmee het terugkeerperspectief van het kind niet bij zijn ouders ligt.⁷⁶ Gezagsbeëindiging is dan volgens de wetgever de aangewezen maatregel. Dit in verband met een stabiele en continue opvoedsituatie voor het kind. Daarbij worden door de wetgever in de MvT nog een viertal criteria in overweging gegeven, indien een minderjarig in een pleeggezin is geplaatst:

- a. Indien een kind in een pleeggezin is geplaatst moet het zich daar volledig en harmonieus kunnen ontwikkelen. In gevallen waarin het kind op zeer jeugdige leeftijd in een perspectief biedend pleeggezin⁷⁷ is geplaatst, dient er duidelijkheid te bestaan over diens opvoedings- en ontwikkelingsperspectief.
- b. Indien thuisplaatsing niet meer tot de mogelijkheden behoort, is het verlengen van de OTS en uithuisplaatsing in beginsel geen juiste keuze om zekerheid over het opvoedingsperspectief te creëren.
- c. Er dient in bovenvermelde gevallen een zwaarwegende betekenis te worden toegekend aan het belang van het kind bij continuïteit van de opvoedingssituatie en een ongestoord hechtingsproces.

⁷² Huijjer & Weijers, *FJR* 2016/40, p. 165-166.

⁷³ Pieters, *FJR* 2017/33, p. 155; *Kamerstukken II* 2008/09, 32 015, nr. 3, p. 23.

⁷⁴ Huijjer & Weijers, *FJR* 2016/40, p. 167.

⁷⁵ *Kamerstukken II* 2008/09, 32015, nr. 3, p. 35; Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 482.

⁷⁶ *Kamerstukken II* 2008/09, 32015, nr. 3, p. 35; Huijjer & Weijers, *FJR* 2016/40, p. 165.

⁷⁷ Een perspectiefbiedend pleeggezin is een pleeggezin waar het kind voor langere tijd kan verblijven.

- d. De enkele bereidheid van ouders die zich niet verzetten tegen de uithuisplaatsing van het kind, mag niet doorslaggevend zijn bij een toewijzing van het verzoek tot gezagsbeëindiging.⁷⁸

Het beantwoorden van bovengenoemde vragen blijkt moeilijker dan op het eerste gezicht lijkt. Er is namelijk geen duidelijke lijn te geven in welke gevallen er voldaan is aan de aanvaardbaar te achten termijn. Gelet op de casuïstische aard is dit vermoedelijk ook niet mogelijk. Waarschijnlijk is dit wel de kern van het 'probleem'. Kinderrechters werken, anders dan jeugdstraf- of bestuurrechters, niet aan de hand van een 'omlijnd toetsmodel'.⁷⁹ Er is dus geen rode draad die gevolgd kan worden. Dit kan de mogelijkheid met zich meebrengen dat rechters, advocaten, GI's en de Raad een verschil in de benadering van de aanvaardbaar te achten termijn ontwikkelen en hierdoor tegenover elkaar komen te staan.

4.2.2 Op verzoek

Op grond van artikel 1:267 BW kan een gezagsbeëindiging worden uitgesproken op verzoek van de Raad, het OM en, wanneer de Raad niet tot een verzoek overgaat, de niet-ouder die de minderjarige als behorende tot zijn gezin te minste een jaar verzorgt en opvoedt. Ouders zelf kunnen dus niet om een gezagsbeëindiging vragen. Daarmee wil de wetgever voorkomen dat ouders zich te gemakkelijk aan hun plicht tot verzorging en opvoeding kunnen onttrekken.⁸⁰

4.2.3 De duur van de gezagsbeëindigende maatregel

De gezagsbeëindigende maatregel geldt voor onbepaalde tijd, maar eindigt uiteraard als het kind meerderjarig is. De gezagsbeëindigende maatregel heeft echter geen definitief karakter. In de artikelen 1:277 t/m 279 BW is nadrukkelijk de mogelijkheid opgenomen dat de ouder in het gezag hersteld kan worden.⁸¹

4.2.4 Gevolgen van een gezagsbeëindiging

Indien de rechter het gezag van de ouders beëindigt, dan behouden zij nog wel het juridisch ouderschap, oftewel de familierechtelijke betrekking blijft bestaan, maar iemand anders gaat het gezag uitoefenen. Hiervan zullen verschillende situaties worden weergegeven.

Beëindiging van het gezag van één ouder in geval van gezamenlijk gezag

Indien ouders samen het gezag uitoefenden en het gezag van één ouder wordt beëindigd, dan zet de andere ouder het gezag, op grond van artikel 1:274 lid 1 BW alleen voort. Echter, we zagen in hoofdstuk 2 dat een ouder die alleen het gezag uitoefent, de rechtbank kan verzoeken het gezag voortaan samen met zijn partner uit te mogen oefenen. Indien het gezag van de ouder wordt beëindigd, is de vraag wat er gebeurt met de partner oftewel de niet-ouder, die gezamenlijk met

⁷⁸ *Kamerstukken II* 2008/09, 32 015, nr. 3, p. 34.

⁷⁹ Forder, *NJB* 2016/1816, p. 3.

⁸⁰ Vlaardingerbroek e.a. 2017, p. 470.

⁸¹ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2017, p. 478.

deze ouder het gezag uitoefende.⁸² Mocht er nog een andere ouder zijn die niet (meer) met het gezag is belast (denk aan echtscheiding), dan wordt deze in de gelegenheid gesteld een verzoek in te dienen om hem met het gezag te belasten. De kinderrechter zal in dit geval moeten kiezen tussen de ouder en de niet-ouder. Indien de kinderrechter voor de ouder kiest, verliest de niet-ouder daarmee van rechtswege zijn gezag (artikel 1:253v lid 6 BW).

Beëindiging van het gezag van twee ouder in geval van gezamenlijk gezag

Het is een ander verhaal als ouders samen het gezag uitoefenden, maar het gezag van hen beiden wordt beëindigd. In dat geval benoemt de kinderrechter een voogd over de jeugdige (artikel 1:275 BW). Bij voorkeur benoemt de rechter een pleeggezin (artikel 1:275 lid 3 BW). Mocht er geen pleeggezin zijn zal het een GI zijn die de voogdij uitoefent. De GI neemt niet zelf de dagelijkse verzorging en opvoeding op zich. Dit wordt uitbesteed aan pleeggezinnen of residentiële voorzieningen.⁸³

Beëindiging van het gezag in geval van eenhoofdig gezag

Wanneer het gezag wordt beëindigd van een ouder met eenhoofdig ouderlijk gezag en er is geen andere ouder in het spel, dan benoemt de kinderrechter een voogd. Indien er nog een andere ouder is, kan deze de rechter verzoeken om hem met het gezag te belasten. Het verzoek wordt ingewilligd indien de rechtbank dit in het belang van de minderjarige noodzakelijk oordeelt (artikel 1:274 lid 2 BW).

De gezagsbeëindigende maatregel heeft naast het gevolg dat het gezag door een ander zal worden uitgeoefend, ook consequenties voor de inhoud van het gezag (zie paragraaf 2.1.2). De ouder zal door een gezagsbeëindiging niet meer bevoegd zijn om bijvoorbeeld de verblijfplaats of de school van het kind te bepalen. Ook het verlenen van toestemming voor een medische ingreep valt door een gezagsbeëindiging buiten zijn macht. De met het gezag belaste ouder verliest dus zijn beslissingsbevoegdheid betreffende het kind.

4.3 Kritische noot uit de praktijk

De gezagsbeëindigende maatregel is echter ook aan kritiek onderhevig. Zo klinken er kritische geluiden over de voortvarendheid waarmee, sinds de inwerkingtreding van de maatregel, de knoop over de toekomst van het kind wordt doorgehakt. Mede gezien in het licht van de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit.⁸⁴

De nieuwe wet en daarmee ook de nieuwe gezagsbeëindigende maatregel, gaat ervan uit dat een kind een cruciaal belang heeft bij stabiliteit en continuïteit in de opvoeding. Daarom moet het kind ook zo kort mogelijk in onzekerheid blijven over zijn opvoedingsperspectief.

Want als er elk jaar naar de rechtbank gegaan moet worden om de OTS en de uithuisplaatsing te verlengen, kan dat voor het kind een extra onzekerheid meebrengen. Mag ik in het pleeggezin blijven of ga ik terug naar mijn ouders? Als het terugkeerperspectief totaal ontbreekt is dat onnodig belastend. Ook voor de ouders en de pleegouders levert dit extra spanning op. Voor de

⁸² Jansen 2016, p. 146.

⁸³ Vlaardingerbroek e.a. 2017, p. 476-477.

⁸⁴ Huijjer & Weijers, *FJR* 2016/40, p. 164.

ouders een (valse) hoop. Voor de pleegouders een dreigend verlies. Vanuit deze overwegingen heeft de wetgever besloten dat de maatregel van gezagsbeëindiging de juiste keuze is.

Wat volgens de opdrachtgever mankeert aan de bovenstaande redenering is het feit, dat er geen afwijkende mogelijkheden zijn. Er is geen ruimte voor een alternatieve oplossing gezien de leeftijd en specifieke omstandigheden van het kind. Daarnaast wordt er voorbijgegaan aan de mogelijkheid dat ouders met gezag, de situatie van de uithuisplaatsing hebben aanvaard en prima samenwerken met de pleegouders. Natuurlijk hebben zij veel verdriet dat zij niet voor het kind kunnen zorgen, maar als zij dat geaccepteerd hebben, willen zij nog wel graag betrokken blijven bij beslissingen omtrent het kind. Vaak verloopt dat dan naar ieders tevredenheid.

De uitspraak *'De enkele bereidheid van ouders die zich niet verzetten tegen de uithuisplaatsing van het kind, mag niet doorslaggevend zijn bij een toewijzing van het verzoek tot gezagsbeëindiging'*, veegt als het waren alle mogelijkheden van tafel.⁸⁵ Er is dus sprake van een wat 'onhandige rechtlijnigheid', die afwijkende mogelijkheden geen ruimte biedt.⁸⁶

Deze rechtlijnigheid heeft daarnaast tot gevolg dat de gezagsbeëindigende maatregel door de ouders en de omgeving van de ouders nog te veel als straf wordt ervaren. Juist de ouders die meewerken, voelen zich door de gezagsbeëindigende maatregel afgewezen en niet meer betrokken bij het kind. Hierdoor lijkt de nieuwe maatregel het doel te krijgen van de oude ontzettingsmaatregel. De ontzetting uit het ouderlijk gezag werd namelijk uitgesproken tegen de wil van ouders met een straffende werking (zie paragraaf 4.1). Dit vernederende en straffende effect wordt door de praktijk ervaren.

4.4 Deelconclusie

In dit hoofdstuk stond de gezagsbeëindigende maatregel centraal. Daarmee is er antwoord gegeven op deelvraag drie. De gezagsbeëindigende maatregel is de derde en ingrijpendste kinderbeschermingsmaatregel. Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de rechtbank op grond van artikel 1:266 lid 1 sub a BW het gezag van een ouder kan beëindigen indien: *'een minderjarige zondanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn.'*

Wordt een kind ernstig in zijn ontwikkeling bedreigd, dan dient de kinderrechter aandacht te besteden aan de volgende twee vragen:

1. Wat is voor dit kind, in deze specifieke situatie een aanvaardbaar te achten termijn om in onzekerheid te verkeren over de vraag waar hij of zij opgroeit?; en
2. Is de verwachting gerechtvaardigd dat de ouder(s) met gezag binnen die termijn in staat zijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen?⁸⁷

De eerste vraag heeft betrekking op de termijn die voor een kind als aanvaardbaar kan worden beschouwd en is puur pedagogisch en ontwikkelingspsychologisch van aard.

⁸⁵ Kamerstukken II 2008/09, 32 015, nr. 3, p. 34.

⁸⁶ I. Weijers, *Jeugdbescherming in de 21e eeuw: prudentie, professionaliteit en proportionaliteit*, rede gehouden bij het afscheid van zijn functie als hoogleraar kinderbescherming aan de Universiteit Utrecht, op 1 juni 2016.

⁸⁷ Huijter & Weijers, *FJR* 2016/40, p. 165.

Deze vraag zal dan ook per individueel kind moeten worden vastgesteld aan de hand van verschillende factoren.⁸⁸

De tweede vraag betreft het ontbreken van het terugkeerperspectief. Hier zal moeten worden bepaald of het opvoedperspectief bij de ouders met gezag of bij een derde ligt.

Op grond van artikel 1:267 BW kan een gezagsbeëindiging worden uitgesproken op verzoek van de Raad, het OM en, wanneer de Raad niet tot een verzoek overgaat, de niet-ouder die de minderjarige als behorende tot zijn gezin te minste een jaar verzorgt en opvoedt.

De gezagsbeëindigende maatregel geldt voor onbepaalde tijd, maar eindigt uiteraard als het kind meerderjarig is. Het beëindigen van het gezag heeft ook consequenties. Indien ouders samen het gezag uitoefenden en het gezag van één ouder wordt beëindigd, dan zet de andere ouder het gezag, op grond van artikel 1:274 lid 1 BW alleen voort. Het is een ander verhaal als ouders samen het gezag uitoefenden, maar het gezag van hen beiden wordt beëindigd. In dat geval benoemt de kinderrechtster een voogd over de jeugdige (artikel 1:275 BW). De kinderrechtster benoemt ook een voogd als een ouder alleen met het gezag is belast en er geen andere ouder in het spel is.

De gezagsbeëindigende maatregel heeft naast het gevolg dat het gezag door een ander zal worden uitgeoefend, ook consequenties voor de inhoud van het gezag (zie paragraaf 2.3.1). De ouder verliest namelijk zijn beslissingsbevoegdheid betreffende het kind.

Met dit hoofdstuk ronden we het theoretisch-juridische kader af. In het volgende hoofdstuk zullen de resultaten van het jurisprudentieonderzoek worden besproken.

⁸⁸ Huijter & Weijers, *FJR* 2016/40, p. 165-166.

Hoofdstuk 5: Resultaten

In voorgaande hoofdstukken is er gekeken naar het juridische kader van de gezagsbeëindigende maatregel. In dit hoofdstuk zal dit worden belicht vanuit de praktijk en zullen de resultaten van het jurisprudentieonderzoek worden besproken. Hiermee zal antwoord worden gegeven op de praktijkgerichte deelvragen vier, vijf en zes. Wat uiteindelijk zal leiden tot de beantwoording van de centrale vraag. Allereerst wordt in paragraaf 5.1 stilgestaan bij de aanpak van het jurisprudentieonderzoek, waarna de praktijkgerichte deelvragen beantwoord zullen worden in de paragrafen 5.2 tot en met 5.4.

5.1 Aanpak jurisprudentieonderzoek

Het uitgangspunt van het jurisprudentieonderzoek is het 'aanvaardbaar te achten termijn'-criterium van artikel 1:266 lid 1 sub a BW. Zoals uit paragraaf 4.2.1 blijkt, zou de kinderrechter, bij diens beoordeling van het criterium de volgende twee vragen moeten beantwoorden:

1. Wat is voor dit kind, in deze specifieke situatie een aanvaardbaar te achten termijn om in onzekerheid te verkeren over de vraag waar hij of zij opgroeit?; en
2. Is de verwachting gerechtvaardigd dat de ouder(s) met gezag binnen die termijn in staat zijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen?

Welke vragen, zoals we in paragraaf 4.2.1. zagen, de kinderrechter dwingen om het ontwikkelingsperspectief van het kind erbij te betrekken. Het criterium laat dus veel ruimte over voor interpretatie. Dit kan met zich meebrengen dat er een verschil in de benadering van het 'aanvaardbaar te achten termijn'-criterium ontstaat. Het blijkt dat er behoefte is aan duidelijkheid, zo ook voor de opdrachtgever. Door het uitvoeren van een jurisprudentieonderzoek is er geprobeerd om het criterium te verhelderen. Het volgende is onderzocht:

- Deelvraag 4:
Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat de aanvaardbaar te achten termijn van artikel 1:266 lid 1 sub a BW **is overschreden** met **gezagsbeëindiging als gevolg**, gelet op de jurisprudentie?
- Deelvraag 5:
Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat het gezag **niet hoeft te worden beëindigd, na overschrijding** van de aanvaardbaar te achten termijn, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, gelet op de jurisprudentie?
- Deelvraag 6:
Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat het gezag **niet kan worden beëindigd**, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, **niet is overschreden**, gelet op de jurisprudentie?

Bij het bestuderen van de jurisprudentie zijn de volgende zes factoren gebruikt:

1. De leeftijd van de minderjarige;
2. De bereidheid van ouders;
3. Het alternatieve opvoedingsmilieu;
4. Het belang van de minderjarige;
5. De bekwaamheid van ouder(s);

6. De duur van de ondertoezichtstelling en/of uithuisplaatsing.

Voor de uitleg en totstandkoming van deze factoren verwijs ik u naar hoofdstuk 1 van dit onderzoeksrapport.

Ter verduidelijking volgt in figuur 4 een (verkort) voorbeeld van de tabellen waarin de resultaten van het jurisprudentieonderzoek zijn opgenomen:

Figuur 4: voorbeeldtabel jurisprudentie.

Zaken					Factoren						Bijzonderheden
ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP		
					Hoe vaak waren de factoren van doorslaggevend belang?						
					0	8	2	16	13	0	
1	ECLI:NL:RBROT:2017:3351	26-04-17	Rechtbank	Rotterdam	Niet vermeld.	Moeder heeft de afgelopen jaren altijd meegewerkt met hulpverlening, OTS en UHP. Zij is echter ambivalent in haar uitspraken over het perspectief van de kinderen.	Minderjarige 1 verblijft op haar huidige woonplek, een open groep van Groot Emaus. Minderjarige 2 verblijft in een huidige perspectief biedende pleeggezin. Minderjarige 3 verblijft op haar huidige woonplek, een open groep van De Hondsborg.	Vanwege hun persoonlijke problematiek hebben de kinderen, meer dan andere kinderen, specifieke opvoedings- en ontwikkelingsbehoeften en zijn zij gebaat bij langdurige hulpverlening. De minderjarigen hebben daarom behoefte aan zekerheid, continuïteit, en duidelijkheid over de alternatieve opvoedingssituatie.	Moeder is vanwege de zwaarte en complexiteit van de problematiek van de kinderen, in relatie tot de mogelijkheden en beperkingen van haarzelf, niet in staat om zelfstandig de noodzakelijke specialistische zorg voor hen te regelen en te organiseren. De moeder heeft immers een verstandelijke beperking en heeft moeite met de Nederlandse taal. Ook heeft zij financiële problemen.	De OTS is voor alle drie de minderjarige kinderen 9 jaar van kracht geweest. Minderjarige 1 is 5 jaar, minderjarige 2 is 4 jaar en minderjarige 3 is 2 jaar uit huisgeplaatst.	

- De tabel is onderverdeeld in drie vakken. Aan de linkerkant staan de specifieke gegevens van de uitspraken die geanalyseerd zijn. In het middenstuk staan de factoren waaraan de uitspraken getoetst zijn. Tot slot staat er aan de rechterkant een kolom voor de 'bijzonderheden'. Dit laatste vak is opgenomen, omdat er soms bijzonderheden zijn in een uitspraak die buiten de reikwijdte van de factoren vallen, maar onlosmakelijk verbonden zijn aan de uitspraak.
- Daaronder, in de blauwe en witte vlakken, zijn de onderzoeksresultaten opgenomen. Zoals in bovenstaand voorbeeld te zien is, staat er bij het eerste resultaat 'niet vermeld'. Dit houdt in dat er in onderhavig geval niks werd vermeld over de leeftijd van de minderjarige.
- De resultaten die groen gearceerd zijn, geven aan dat die factor van doorslaggevende waarde was om het gezag, al dan niet, te beëindigen.

In de komende paragrafen zal per onderzoeksvraag worden bekeken wat de resultaten zijn. De resultaten zullen per factor worden besproken. De tabeloverzichten per onderzoeksvraag zijn te vinden in bijlage 1 t/m 3, die achteraan in het onderzoeksrapport te raadplegen zijn. In komende paragrafen zal veel worden verwezen naar deze bijlagen.

In bijlage 1 is een jurisprudentieschema opgenomen welk behoort bij deelvraag 4.

In bijlage 2 is een jurisprudentieschema opgenomen welk behoort bij deelvraag 5.

In bijlage 3 is een jurisprudentieschema opgenomen welk behoort bij deelvraag 6.

5.2 Gezagsbeëindiging na overschrijding aanvaardbaar te achten termijn

In deze paragraaf zal antwoord worden gegeven op de vierde deelvraag: *'Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat de aanvaardbaar te achten termijn van artikel 1:266 lid 1 sub a BW is overschreden met gezagsbeëindiging als gevolg, gelet op de jurisprudentie?'*

De onderzoeksresultaten behorende bij deze deelvraag zijn opgenomen in een jurisprudentieschema, welke te vinden is in **bijlage 1**. Van de éénendertig uitspraken die onderzocht zijn, zijn er zestien van toepassing op de vierde deelvraag. In het jurisprudentieschema zijn deze uitspraken genummerd van 1 t/m 16. Hieronder is per factor de analyse van de onderzoeksresultaten opgenomen, en daarbij wordt er steeds aan de hand van deze nummering verwezen naar de van toepassing zijnde uitspraken.

5.2.1 Factor 1: De leeftijd van de minderjarige

Bij de eerste factor, de leeftijd van de minderjarige, gaat het om de leeftijd die wordt vermeld op de uitspraak. In negen van de zestien uitspraken was er geen informatie bekend over de leeftijd van de minderjarige.⁸⁹ Bij de overige uitspraken varieerde de leeftijd tussen de 4 en 14 jaar.⁹⁰ In bijlage 1 is te zien dat in alle zestien zaken de leeftijd van de minderjarige geen meerwaarde had bij de beoordeling van de rechter bij het beëindigen van het gezag, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.

5.2.2 Factor 2: De bereidheid van ouder(s)

De bereidheid van ouder(s) (of het gebrek daaraan) was in acht van de zestien uitspraken van belang bij de beoordeling van de rechter bij het beëindigen van het gezag, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.⁹¹ Het ging dan om situaties als het niet accepteren van de uithuisplaatsing van het kind, het niet meewerken aan de hulpverlening of het niet nakomen van afspraken. Wat opviel, was dat deze factor invloed had op een aantal overige factoren. De factoren 4. het belang van de minderjarige en 5. de bekwaamheid van ouder(s) werden samen met factor 2. de bereidheid van ouder(s) als zwaarwegend door de rechter meegenomen bij zijn oordeel tot gezagsbeëindiging.⁹²

5.2.3 Factor 3: Het alternatieve opvoedingsmilieu

Bij deze factor werd er gekeken naar de opvoedingssituatie waarin de minderjarige zich bevond op het moment dat er om een gezagsbeëindigende maatregel werd verzocht. Er is voornamelijk gekeken naar hoelang de minderjarige al in het alternatieve opvoedingsmilieu verbleef en om wat voor alternatief opvoedingsmilieu het ging. Was het een pleeggezin of een instelling? In twaalf van de zestien gevallen verbleven de minderjarigen in een pleeggezin, vaak perspectief biedend.⁹³ In de overige gevallen verbleven de minderjarigen in een instelling of het alternatieve opvoedingsmilieu was niet van toepassing.⁹⁴ Hoelang de minderjarige in het alternatieve

⁸⁹ Zie bijlage 1, uitspraken 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10 en 11.

⁹⁰ Zie bijlage 1, uitspraken 4, 5, 12, 13, 14, 15 en 16.

⁹¹ Zie bijlage 1, uitspraken 2, 3, 4, 5, 7, 12, 14 en 15.

⁹² Zie bijlage 1, uitspraken 2, 3, 4, 5, 7, 12, 14 en 15.

⁹³ Zie bijlage 1, uitspraken 1, 3, 2, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14 en 15.

⁹⁴ Zie bijlage 1, uitspraken 2, 9, 12 en 16.

opvoedingsmilieu verbleef, varieerde tussen de 2 tot 8 jaar. In bijlage 1 is te zien dat in twee gevallen, het alternatieve opvoedingsmilieu van meerwaarde is geweest bij de beoordeling van de rechter, bij het beëindigen van het gezag.⁹⁵ In onderhavige gevallen gaat het voornamelijk om minderjarigen die al zo'n 6 tot 8 jaar uit huis geplaatst waren en behoefte hadden aan stabiliteit en continuïteit in de opvoedingssituatie. Opmerkelijk was dat in deze twee uitspraken factor 4. het belang van de minderjarige en factor 3. het alternatieve opvoedingsmilieu als zwaarwegend door de rechter werd meegenomen bij zijn oordeel tot gezagsbeëindiging.

5.2.4 Factor 4: Het belang van de minderjarige

Het belang van de minderjarige was in al de zestien uitspraken van zwaarwegend belang bij de beoordeling van de rechter bij het beëindigen van het gezag, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.⁹⁶ Het ging vaak om situaties waarin de problematiek van de minderjarige, het handelen van de ouder(s) of het hechtingsproces van zowel de minderjarige als pleegouders vroegen om zekerheid, continuïteit, stabiliteit, dan wel duidelijkheid in de (opvoedings)situatie. Het belang van de minderjarige bij een (ongestoorde) voortzetting van het hechtingsproces in de alternatieve leefsituatie werd hierbij meegenomen.

5.2.5 Factor 5: De bekwaamheid van ouder(s)

In dertien van de zestien uitspraken was de bekwaamheid van ouder(s) van zwaarwegend belang.⁹⁷ Ouders waren vaak vanwege de zwaarte en complexiteit van de problematiek van henzelf of van de kinderen, niet instaat om de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van de minderjarige te kunnen dragen. In acht van de dertien gevallen viel de bekwaamheid van ouder(s) samen met de volgende factoren: 4. het belang van de minderjarige en 5. de bereidheid van ouder(s).⁹⁸

5.2.6 Factor 6: De duur van de ondertoezichtstelling en/of uithuisplaatsing

In geen van de zestien uitspraken heeft de duur van de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing een aanzienlijke rol gespeeld bij de beslissing van de rechter tot beëindiging van het gezag.⁹⁹

5.2.7 Conclusie

In de situatie waarin het gezag beëindigd wordt, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn, kan geconcludeerd worden dat factor 4. het belang van de minderjarige in combinatie met factor 2. de bereidheid en factor 5. de bekwaamheid van ouder(s) een grote invloed heeft op de beslissing van de rechter. Zie ter verduidelijking figuur 5, waarin is aangegeven hoe vaak de factoren doorslaggevend waren.

⁹⁵ Zie bijlage 1, uitspraken 10 en 11.

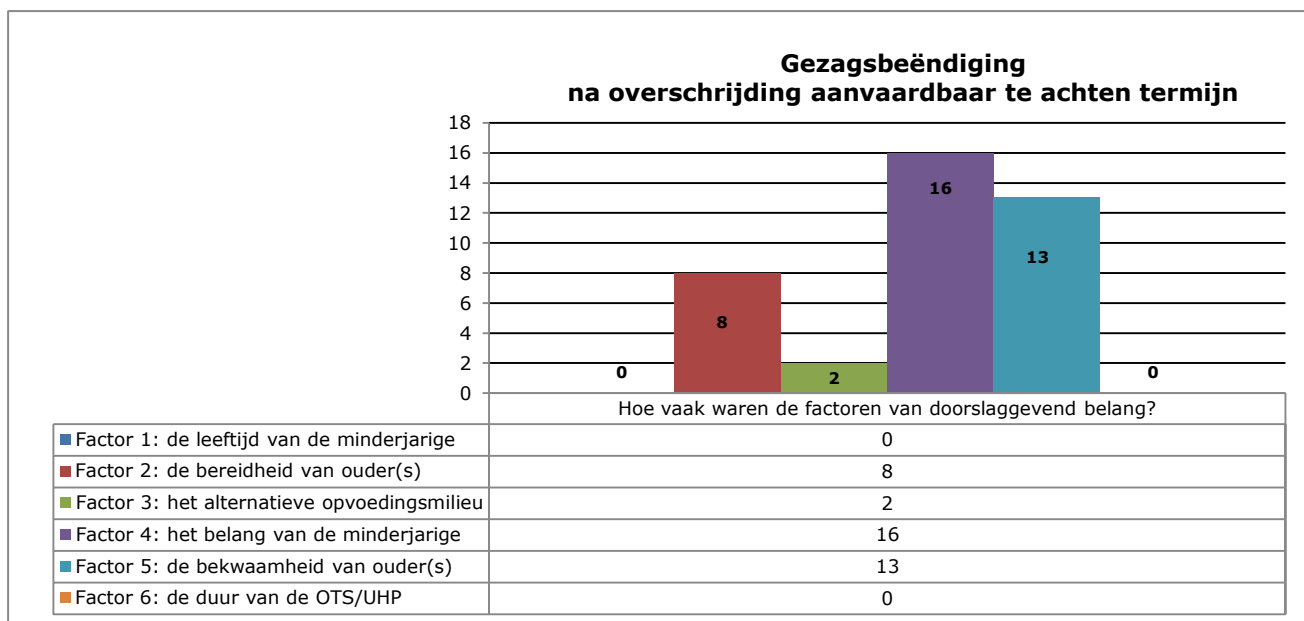
⁹⁶ Zie bijlage 1.

⁹⁷ Zie bijlage 1, uitspraken 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15 en 16.

⁹⁸ Zie bijlage 1, uitspraken 2, 3, 4, 5, 11, 12, 14 en 15.

⁹⁹ Zie bijlage 1.

Figuur 5: Staafdiagram deelvraag 4

5.3 Geen gezagsbeëindiging na overschrijding aanvaardbaar te achten termijn

In deze paragraaf zal antwoord worden gegeven op de vijfde deelvraag: 'Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat het gezag **niet hoeft te worden beëindigd, na overschrijding** van de aanvaardbaar te achten termijn, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, gelet op de jurisprudentie?'

De onderzoeksresultaten behorende bij deze deelvraag zijn opgenomen in een jurisprudentieschema, welke te vinden is in **bijlage 2**. Van de éénendertig uitspraken die onderzocht zijn, zijn er negen van toepassing op de vijfde deelvraag. In het jurisprudentieschema zijn deze uitspraken genummerd van 1 t/m 9. Hieronder is per factor de analyse van de onderzoeksresultaten opgenomen, en daarbij wordt er steeds aan de hand van deze nummering verwezen naar de van toepassing zijnde uitspraken.

5.3.1 Factor 1: De leeftijd van de minderjarige

In vijf van de negen gevallen was er geen informatie bekend over de leeftijd van de minderjarige.¹⁰⁰ In de overige vier uitspraken waren er drie gevallen die van belang waren bij het oordeel van de rechter om het gezag niet te beëindigen, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.¹⁰¹ In deze gevallen ging het om minderjarigen die de leeftijd van 16 á 17 jaar hadden bereikt. Zij hadden gelet op hun leeftijd een aanzienlijk aandeel in het oordeel van de rechter. De desbetreffende minderjarigen gaven aan dat de maatregel niet noodzakelijk was om de gewenste duidelijkheid betreffende hun toekomstperspectief te bewerkstelligen. Alle drie de gevallen vielen samen met factor 4. het belang van de minderjarige.

¹⁰⁰ Zie bijlage 2, uitspraken 1, 2, 3, 4 en 9.

¹⁰¹ Zie bijlage 2, uitspraken 5, 7 en 8.

5.3.2 Factor 2: De bereidheid van ouder(s)

De bereidheid van ouder(s) was in vijf van de negen uitspraken van belang bij de beoordeling van de rechter om het gezag niet te beëindigen, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.¹⁰² In bovenstaande zaken was er sprake van een meewerkende houding tegenover alle partijen en werd de uithuisplaatsing geaccepteerd.

5.3.3 Factor 3: Het alternatieve opvoedingsmilieu

In vijf van de negen gevallen verbleven de minderjarigen in een gezinshuis.¹⁰³ In de overige gevallen verbleven de minderjarigen in een pleeggezin.¹⁰⁴ Hoelang de minderjarigen in het alternatieve opvoedingsmilieu verbleven, varieerde tussen de 3 en 12 jaar. In bijlage 2 is te zien dat in drie gevallen, het alternatieve opvoedingsmilieu van meerwaarde is geweest bij de beoordeling van de rechter bij het niet beëindigen van het gezag.¹⁰⁵ In onderhavige gevallen gaat het voornamelijk om minderjarigen die al zo'n 7 tot 8 jaar uit huis geplaatst waren. Één geval springt er uit. In uitspraak 6 van bijlage 2 ging het om twee minderjarigen die in al meer dan vijf verschillende opvoedingsomgevingen hadden gewoond. De rechter oordeelde in dit geval, dat dit niet de reden kon zijn om het gezag van ouders te beëindigen. Het feit dat de minderjarigen zoveel waren verplaatst van opvoedingsomgeving, waren zaken die zich buiten de invloedssfeer van de moeder vielen en te wijten waren aan de GI.

5.3.4 Factor 4: Het belang van de minderjarige

Het belang van de minderjarige was in al de negen uitspraken van zwaarwegend belang bij de beoordeling van de rechter om het gezag niet te beëindigen, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.¹⁰⁶ Het ging vaak om gevallen waarin er geen sprake was van een zorgelijke situatie voor minderjarige. Dit maakte dat een gezagsbeëindiging niet noodzakelijk en proportioneel was. Daarnaast kwam het voor dat een gezagsbeëindiging niet de gewenste duidelijkheid gaf omtrent het toekomstperspectief van de minderjarige.¹⁰⁷

5.3.5 Factor 5: De bekwaamheid van ouder(s)

In geen van de negen uitspraken heeft de bekwaamheid van ouder(s) een aanzienlijke rol gespeeld bij de beslissing van de rechter tot beëindiging van het gezag.¹⁰⁸

5.3.6 Factor 6: De duur van de ondertoezichtstelling en/of uithuisplaatsing

In geen van de negen uitspraken heeft de duur van de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing een aanzienlijke rol gespeeld bij de beslissing van de rechter tot beëindiging van het gezag.¹⁰⁹

¹⁰² Zie bijlage 2, uitspraken 2, 3, 4, 6 en 9.

¹⁰³ Zie bijlage 2, uitspraken 1, 3, 4, 6, en 8.

¹⁰⁴ Zie bijlage 2, uitspraken 2, 5, 7 en 9.

¹⁰⁵ Zie bijlage 2, uitspraken 6, 7 en 9.

¹⁰⁶ Zie bijlage 2.

¹⁰⁷ Zie bijlage 2, uitspraken 3,6 en 7.

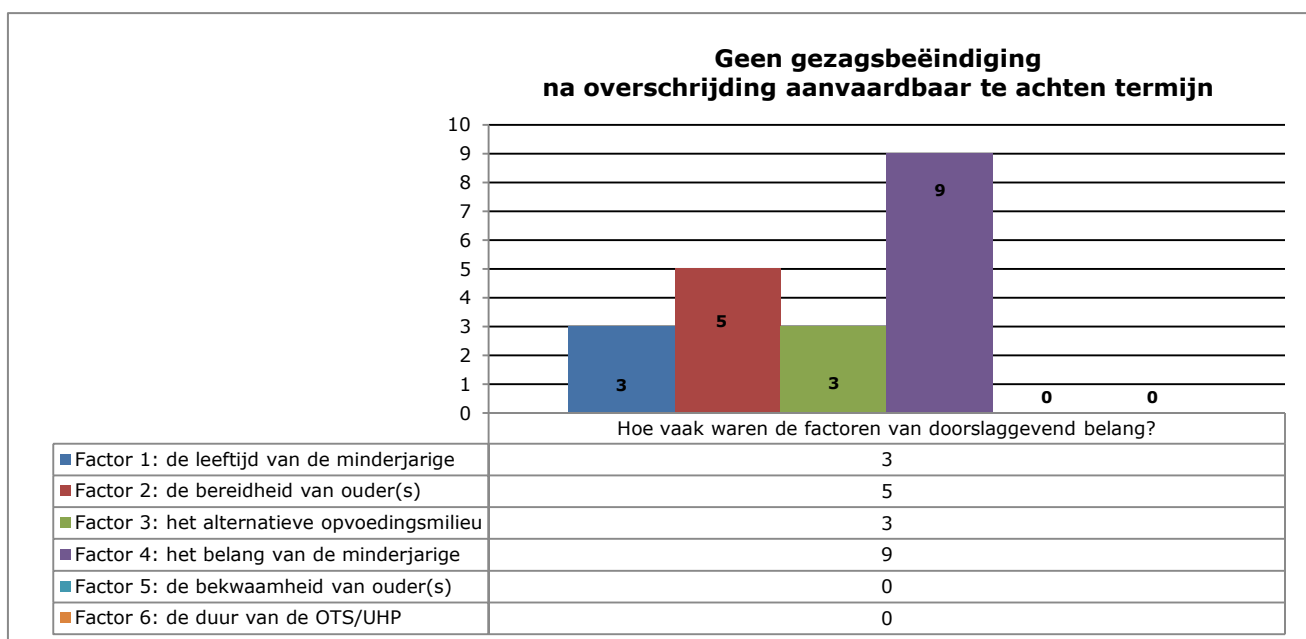
¹⁰⁸ Zie bijlage 2.

¹⁰⁹ Zie bijlage 2.

5.3.7 Conclusie

In de situatie waarin het gezag niet beëindigd wordt, maar de aanvaardbaar te achten termijn wel is overschreden, kan geconcludeerd worden dat factor 4, het belang van de minderjarige in combinatie met factor 2, de bereidheid van ouder(s) een grote invloed heeft op de beslissing van de rechter. Dit wordt gevolgd door de volgende factoren: 1. de leeftijd van de minderjarige en 3. het alternatieve opvoedingsmilieu. Zie ter verduidelijking figuur 6, waarin is aangegeven hoe vaak de factoren doorslaggevend waren.

Figuur 6: Staafdiagram resultaten deelvraag 5.

5.4 Geen gezagsbeëindiging, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn niet is overschreden

In deze paragraaf zal antwoord worden gegeven op de zesde deelvraag: 'Onder welke omstandigheden oordeelt de rechter dat het gezag **niet kan worden beëindigd**, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, **niet is overschreden**, gelet op de jurisprudentie?' Anders gezegd: wat maakt het dat een rechter oordeelt dat de aanvaardbaar te achten termijn nog niet is overschreden, waardoor hij het gezag niet kan beëindigen. Er is immers niet voldaan aan een van de rechtsvoorwaarden.

De onderzoeksresultaten behorende bij deze deelvraag zijn opgenomen in een jurisprudentieschema, welke te vinden is in **bijlage 3**. Van de éénendertig uitspraken die onderzocht zijn, zijn er zes van toepassing op de zesde deelvraag. In het jurisprudentieschema zijn deze uitspraken genummerd van 1 t/m 6. Hieronder is per factor de analyse van de onderzoeksresultaten opgenomen, en daarbij wordt er steeds aan de hand van deze nummering verwezen naar de van toepassing zijnde uitspraken.

5.4.1 Factor 1: De leeftijd van de minderjarige

In geen van de zes uitspraken heeft de leeftijd van de minderjarige een aanzienlijke rol gespeeld bij de beslissing van de rechter om het gezag niet te beëindigen.¹¹⁰

5.4.2 Factor 2: De bereidheid van ouder(s)

De bereidheid van ouder(s) was in twee van de zes uitspraken van belang bij de beoordeling van de rechter om het gezag niet te beëindigen.¹¹¹ In beide gevallen was er sprake van een meewerkende houding tegenover alle partijen.

5.4.3 Factor 3: Het alternatieve opvoedingsmilieu

In vijf van de zes gevallen verbleven de minderjarigen in een (netwerk)pleeggezin.¹¹² In de overige uitspraak, uitspraak 5 van bijlage 3, werd er niks vermeld over het alternatieve opvoedingsmilieu. Hoelang de minderjarigen in het alternatieve opvoedingsmilieu verbleven, varieerde tussen de 7 maanden en 6 jaar. In geen van de zes uitspraken heeft het alternatieve opvoedingsmilieu een aanzienlijke rol gespeeld bij de beslissing van de rechter om het gezag niet te beëindigen.¹¹³

5.4.4 Factor 4: Het belang van de minderjarige

Het belang van de minderjarige was in vier van de zes uitspraken van zwaarwegend belang bij de beoordeling van de rechter om het gezag niet te beëindigen.¹¹⁴ In de overige twee uitspraken werd niets vermeld over het belang van de minderjarige.¹¹⁵ De gezagsbeëindigende maatregel gaf in deze uitspraken vaak geen duidelijkheid over het opvoedingsperspectief van minderjarige. Hierdoor werd er niet voldaan aan het 'aanvaardbaar te achten termijn'- criterium.

5.4.5 Factor 5: De bekwaamheid van ouder(s)

In vijf van de zes uitspraken was de bekwaamheid van ouder(s) van zwaarwegend belang.¹¹⁶ De ouder(s) maakten vaak een positieve ontwikkeling door of er was te weinig informatie beschikbaar over hun capaciteiten, waardoor het nog te vroeg was om te oordelen over het perspectief van minderjarige. Daarnaast waren er ook gevallen waarbij ouders al voldoende capaciteiten lieten zien, waardoor een gezagsbeëindiging overbodig werd.¹¹⁷

5.4.6 Factor 6: De duur van de ondertoezichtstelling en/of uithuisplaatsing

In geen van de zes uitspraken heeft de duur van de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing een aanzienlijke rol gespeeld bij de beslissing van de rechter tot beëindiging van het gezag.¹¹⁸

¹¹⁰ Zie bijlage 3.

¹¹¹ Zie bijlage 3, uitspraken 2 en 3.

¹¹² Zie bijlage 3, uitspraken 1, 2, 3, 4 en 6.

¹¹³ Zie bijlage 3.

¹¹⁴ Zie bijlage 3, uitspraken 1, 2, 4 en 6.

¹¹⁵ Zie bijlage 3, uitspraken 3 en 5.

¹¹⁶ Zie bijlage 3, uitspraken 1, 3, 4, 5 en 6.

¹¹⁷ Zie bijlage 3, uitspraken 1, 3 en 5.

¹¹⁸ Zie bijlage 3.

5.4.7 Conclusie

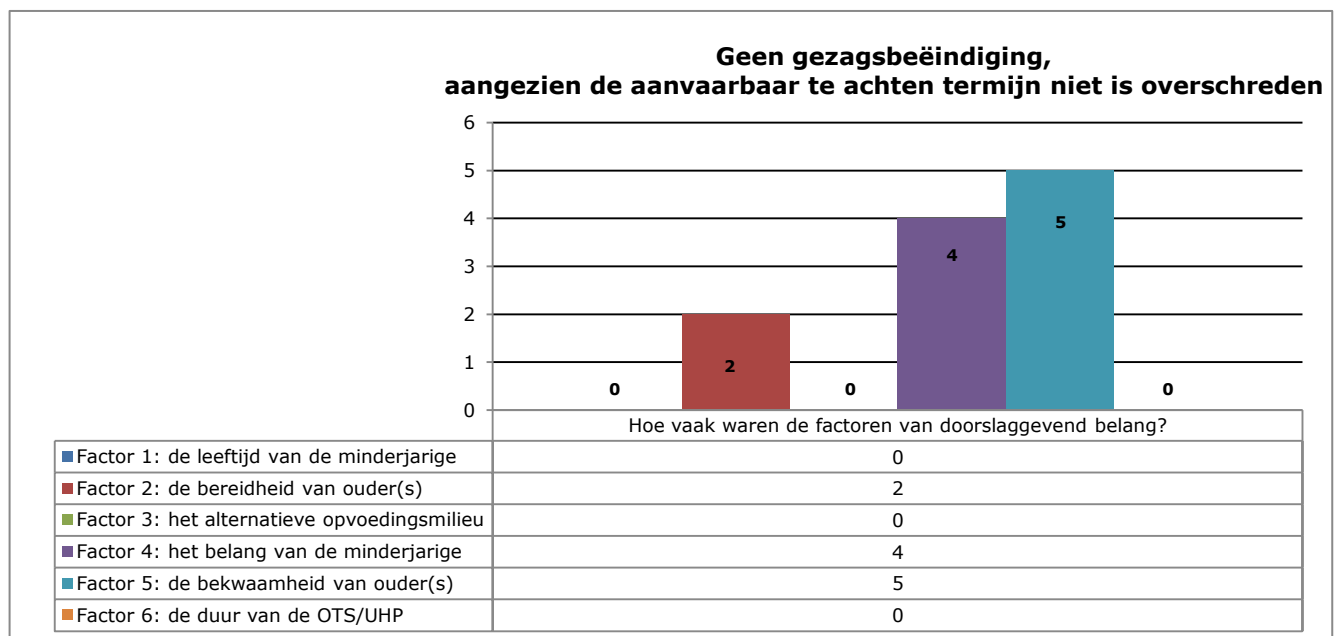
In de situatie waarin de rechter het gezag niet kan beëindigen, omdat hij tot de conclusie komt dat de aanvaardbaar te achten termijn niet is overschreden, blijkt uit de bovenstaande onderzoeksresultaten dat de rechter met name de volgende factoren van doorslaggevend belang acht: factor 4. het belang van de minderjarige in combinatie met factor 2. de bereidheid van de ouder(s) en factor 5. de bekwaamheid van de ouder(s).

Over de bereidheid en bekwaamheid van de ouders blijkt uit de uitspraken het volgende:

- Ten aanzien van de bereidheid van de ouder(s) kan een meewerkende houding positief uitpakken.
- Ten aanzien van de bekwaamheid van de ouder(s) is gebleken dat de rechter het verzoek tot gezagsbeëindiging afwijst wanneer er sprake is van ouder(s) die een positieve ontwikkeling doormaken. Wanneer de ouder(s) al voldoende capaciteiten lieten zien, werd er geoordeeld dat een gezagsbeëindiging overbodig was. Wanneer er te weinig informatie bekend was over de bekwaamheid van ouder(s), was het nog te vroeg om te oordelen over het perspectief van de minderjarige.

Zie ter verduidelijking figuur 7, waarin is aangegeven hoe vaak de factoren doorslaggevend waren.

Figuur 7: Staafdiagram resultaten deelvraag 6.

5.5 Deelconclusie

In dit hoofdstuk stonden de resultaten van het jurisprudentieonderzoek centraal. Daarmee is antwoord gegeven op de deelvragen vier, vijf en zes. Geconcludeerd kan worden dat factor 4. het belang van de minderjarige in combinatie met factor 2. de bereidheden van ouder(s) en/of factor 5. de bekwaamheid van ouder(s), grote invloed hebben op de aanvaardbaar te achten termijn en een zwaarwegende rol hebben bij de beoordeling van de rechter, bij het al dan niet beëindigen van het gezag. In deze deelconclusie zal op een aantal facetten van de onderzochte factoren dieper worden ingegaan, zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang. Alhoewel er herhaaldelijk is benadrukt dat het bij de gezagsbeëindigende maatregel om 'maatwerk' gaat, zijn er enige patronen te herkennen.

Gedurende het jurisprudentieonderzoek en de daaropvolgende analyse van de resultaten, zijn er een aantal opvallende gegevens zichtbaar geworden. In paragraaf 4.2.1 hebben we gezien dat de wetgever in de MvT heeft bepaald dat de aanvaardbaar te achten termijn afhangt van de leeftijd en ontwikkeling.¹¹⁹ Ten aanzien van de leeftijd van de minderjarige lijkt in de rechtspraak het tegenovergestelde te gebeuren. Factor 1. de leeftijd van de minderjarige heeft namelijk in achtentwintig van de éénendertig uitspraken geen invloed gehad op de aanvaardbaar te achten termijn. In de overige drie uitspraken was de leeftijd wel doorslaggevend, aangezien de desbetreffende minderjarigen de leeftijd van 16 á 17 jaar hadden bereikt en hun mening een aanzienlijk aandeel had bij het oordeel van de rechter.¹²⁰ Ditzelfde fenomeen is terug te zien bij factor 6. de duur van de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing. Deze factor was zelfs in geen enkele uitspraak van zwaarwegend belang.

Daarnaast kan geconcludeerd worden dat factor 2. de bereidheid van ouder(s) in vijftien van de éénendertig uitspraken een belangrijke rol heeft gespeeld bij de beoordeling van de rechter, bij het al dan niet beëindigen van het gezag. Het mag dan geen doorslaggevend onderdeel zijn, maar vaak was de bereidheid van ouders wel de aanleiding voor de factor die als zwaarwegend werd gezien, zoals factor 4. het belang van de minderjarige of factor 5. de bekwaamheid van ouder(s). Deze uitkomst sluit aan bij wat de wetgever heeft bedoeld in de MvT: *'De enkele bereidheid van de ouder met gezag zich niet te verzetten tegen de uithuisplaatsing van het kind mag niet doorslaggevend zijn bij toewijzing van het verzoek tot beëindiging van het gezag.'*¹²¹

Verder bleek factor 3. het alternatieve opvoedingsmilieu in vijf van de éénendertig uitspraken van belang te zijn.¹²² Gebleken is dat het alternatieve opvoedingsmilieu erg casuïstisch van aard is. Een goed voorbeeld is het volgende: in paragraaf 5.2.3 zagen we dat de factor het alternatieve opvoedingsmilieu in twee uitspraken belang had bij de beoordeling van de rechter bij het beëindigen van het gezag, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.¹²³ Het gezag werd beëindigd van ouders waarvan de minderjarigen al zo'n 6 en 8 jaar in een perspectiefbiedend pleeggezin verbleven. Ook dit sluit aan bij hetgeen in de MvT is bepaald: *'Indien thuisplaatsing niet meer tot de mogelijkheden behoort, is het verlengen van de OTS en uithuisplaatsing in beginsel*

¹¹⁹ Kamerstukken II 2008/09, 32 015, nr. 3, p. 10-11.

¹²⁰ zie bijlage 2, uitspraken 5, 7 en 8.

¹²¹ Kamerstukken II 2008/09, 32 015, nr. 3, p. 34.

¹²² Zie bijlage 1, uitspraken 10 en 11; zie bijlage 2, uitspraken 6, 7 en 9.

¹²³ Zie bijlage 1, uitspraken 10 en 11.

geen juiste keuze om zekerheid over het opvoedingsperspectief te creëren'.¹²⁴ Gezagsbeëindiging is volgens de wetgever dan de enige mogelijkheid (zie paragraaf 4.2.1). Hieruit kan echter niet worden geconcludeerd dat bij een langer verblijf in een alternatief opvoedingsmilieu, eerder een gezagsbeëindiging zal volgen. Dezelfde factor was namelijk in drie van de negen uitspraken van belang bij de beoordeling van de rechter bij het niet beëindigen van het gezag, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.¹²⁵ In deze gevallen verbleven de minderjarigen tussen de 7 en 10 jaar in een perspectiefbiedend pleeggezin en het gezag van de ouder(s) werd door de rechter niet beëindigd. De ene uitspraak sluit de andere dus uit, waardoor er moeilijk een conclusie getrokken kan worden. Bij de situatie waarin er geen gezagsbeëindiging plaatsvond, omdat de aanvaardbaar te achten termijn nog niet verstreken was, was het alternatieve opvoedingsmilieu ook niet doorslaggevend.¹²⁶

Factor 4. het belang van de minderjarige is in veruit de meeste gevallen van grote waarde geweest bij de beoordeling van de rechter bij het al dan niet beëindigen van het gezag. Deze factor had in negenentwintig van de éénendertig uitspraken grote invloed op de aanvaardbaar te achten termijn en was daarmee van zwaarwegend belang voor de beoordeling van de rechter, bij het al dan niet beëindigen van het gezag. Deze conclusie strookt met het doel van de Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen, namelijk het centraal stellen van de belangen van de minderjarige. Door de aanvaardbaar te achten termijn in te voeren, zou de nadruk meer op de minderjarige komen te liggen in plaats van op de ouders.¹²⁷ Echter, geconcludeerd kan worden dat het belang van de minderjarige een niet opzichzelfstaande factor is. Zoals al bleek uit bovenstaande, wordt factor 4. het belang van de minderjarige vaak gekoppeld aan factor 2. de bereidheid van ouder(s) en/of factor 5. de bekwaamheid van ouder(s). Zo is factor 5. de bekwaamheid van ouder(s) in zijn geheel in achttien van de éénendertig uitspraken van invloed geweest op de aanvaardbaar te achten termijn. Waarvan zestien keer verbonden aan factor 4. het belang van de minderjarige. Samenvattend kan dus gesteld worden dat factor 4. het belang van de minderjarige in combinatie met factor 2. de bereidheid en factor 5. de bekwaamheid van ouders, onderling of in samenhang, een grote invloed hebben op de aanvaardbaar te achten termijn en daarmee een rol spelen bij de beoordeling van de rechter bij het al dan niet beëindigen van het gezag.

In het volgende hoofdstuk zal er uit bovenstaande een conclusie worden getrokken, die de centrale vraag zal beantwoorden. Daarnaast zullen er aan de opdrachtgever aanbevelingen worden gegeven en wordt het onderzoek verantwoord.

¹²⁴ *Kamerstukken II* 2008/09, 32 015, nr. 3, p. 34.

¹²⁵ Zie bijlage 2, uitspraken 6, 7 en 9.

¹²⁶ Zie bijlage 3.

¹²⁷ Forder, *NJB* 2016/1816, p. 4.

Hoofdstuk 6: Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt in paragraaf 6.1 op basis van de onderzoeksresultaten een conclusie gegeven, waarin de centrale vraag beantwoord zal worden. Vervolgens wordt in paragraaf 6.2 op basis van de conclusie aanbevelingen gegeven, waarna in paragraaf 6.3 het onderzoek verantwoord zal worden.

6.1 Conclusie

In dit onderzoek is door middel van wet, literatuur en jurisprudentieonderzoek antwoord geven op de centrale vraag: 'Welk advies kan aan Meesters aan de Maas advocaten worden gegeven over de aanvaardbaar te achten termijn in verband met de gezagsbeëindigende maatregel, zoals bedoeld in artikel 1:266 lid 1 sub a BW, gelet op de wet, literatuur en jurisprudentie?' Om tot een advies te komen zijn er éénendertig uitspraken, tussen 1 januari 2016 tot 1 maart 2018, onderzocht. Met behulp van zes factoren zijn deze éénendertig uitspraken geanalyseerd.

Bij het analyseren van de resultaten is er onderscheid gemaakt tussen de volgende situaties:

- Gezagsbeëindiging, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn;
- Geen gezagsbeëindiging, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn;
- Geen gezagsbeëindiging, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn nog niet overschreden is.

Uit bovenstaande hoofdstukken kan geconcludeerd worden dat het bij de gezagsbeëindigende maatregel om maatwerk gaat. Uit het onderzoek blijkt namelijk dat er een grote mate van beoordelingsvrijheid aan de rechter wordt toegekend wat betreft de gezagsbeëindigende maatregel en de daaraan verbonden aanvaardbaar te achten termijn. Kinderrechters werken namelijk niet aan de hand van een 'omlijnd toetsmodel'.¹²⁸ Er is dus geen rode draad die gevolgd kan worden. Artikel 1:266 lid 1 sub a BW wordt dan ook niet op één manier geïnterpreteerd. Het is dan ook moeilijk om een klip en klaar antwoord te geven. Echter, er zijn uit het uitgevoerde jurisprudentieonderzoek wel enige patronen te herkennen, waar de rechter bij zijn beoordeling rekening mee houdt, bij het al dan niet beëindigen van het gezag. Uit de resultaten is namelijk gebleken dat in alle drie de bovenstaande situaties factor 4. het belang van de minderjarige in combinatie met factor 2. de bereidheid van de ouder(s) en/of factor 5. de bekwaamheid van ouder(s) een grote invloed heeft op de aanvaardbaar te achten termijn en daarmee van betekenis is bij de beoordeling van de rechter, bij het al dan niet beëindigen van het gezag. De volgorde van deze factoren verschilt echter per situatie. In situatie één werd het belang van de minderjarige dertien keer gekoppeld aan de bekwaamheid van de ouder(s) en acht keer aan de bereidheid van ouder(s). Terwijl in situatie twee het belang van de minderjarige maar vijf keer werd gekoppeld aan de bereidheid van de ouder(s) en de bekwaamheid van ouder(s) geheel niet van belang was. In situatie drie werd juist de bekwaamheid van de ouder(s) als zwaarwegend gezien, wat gevolgd werd door het belang van de minderjarige en de bereidheid van de ouder(s).

Samenvattend kan dus gesteld worden dat deze drie factoren in alle drie de situaties een terugkerend patroon hebben en relevant zijn in het kader van de gezagsbeëindigende maatregel.

¹²⁸ Forder, *NJB* 2016/1816, p. 3.

Daarom wordt aan Meesters aan de Maas advocaten geadviseerd om (ook al ligt de uiteindelijke beslissing bij de rechter) bij het behandelen van zaken betreffende de gezagsbeëindigende maatregel, de focus te leggen op deze drie factoren. Hierdoor kan de haalbaarheid van zaken betreffende de gezagsbeëindigende maatregel vergroot worden.

6.2 Aanbevelingen

In bovenstaande conclusie zijn de resultaten van het uitgevoerde jurisprudentieonderzoek behandeld en is de centrale vraag beantwoord. Hierbij is de opdrachtgever erop gewezen dat er een terugkerend patroon is te herkennen, waarin factor 4. het belang van de minderjarige in combinatie met factor 2. de bereidheid van de ouder(s) en/of factor 5. de bekwaamheid van ouder(s) een grote invloed heeft op de aanvaardbaar te achten termijn en daarmee van betekenis is bij de beoordeling van de rechter, bij het al dan niet beëindigen van het gezag.

Gelet op deze resultaten is mijn aanbeveling voor de opdrachtgever, dat de opdrachtgever bij het behandelen van zaken betreffende de gezagsbeëindigende maatregel, de focus legt op: het belang van de minderjarige in combinatie met de bereidheid en/of de bekwaamheid van de ouder(s). Wetende dat deze factoren van doorslaggevende waarde zijn, beveel ik aan dat de opdrachtgever de ouders die nog niet voldoende bereid en/of bekwaam zijn, te instrueren om hieraan (in zoverre dat mogelijk is) te werken. In de onderzochte uitspraken blijkt over de bereidheid en bekwaamheid het volgende:

- Ten aanzien van de bereidheid van de ouder(s) blijkt uit de uitspraken dat een meewerkende houding ten opzichte van de ondertoezichtstelling en (eventuele) uithuisplaatsing en overige hulpverlening, positief kan uitpakken.
- Ten aanzien van de bekwaamheid van de ouder(s) werd een verzoek tot gezagsbeëindiging door de rechter vaak afgewezen, wanneer de ouder(s) in de tussentijd een positieve ontwikkeling hadden doorgemaakt. Denk hierbij aan het beëindigen van alcohol en drugsgebruik, maar ook het verbeteren van de pedagogische vaardigheden door middel van opvoedondersteuning.

De jurisprudentieschema's die te vinden zijn in de bijlagen zijn, zowel bij het behandelen van zaken als bij het instrueren van cliënten, een handig hulpmiddel.

Daarnaast is gebleken dat artikel 1:266 lid 1 sub a BW niet op één manier te interpreteren is. Dit komt mede doordat er aan rechters een grote mate van beoordelingsvrijheid wordt toegekend. Hoewel er geconcludeerd is dat er een terugkerend patroon te zien is, gaat het bij een gezagsbeëindigende maatregel om de feiten en omstandigheden van het geval. Daarom is het aan te bevelen dat de opdrachtgever het bovenvermelde patroon, dat in de jurisprudentie te zien is, blijft volgen. Hierbij kunnen de factoren, zoals gebruikt in dit onderzoek, gehanteerd worden om de nieuwe uitspraken te toetsen en de ontwikkeling bij te houden. Een jaarlijkse evaluatie met betrokken instanties - zoals de Raad en GI's - waarbij de ontwikkelingen met betrekking tot de gezagsbeëindigende maatregel kunnen worden besproken, is in dat opzicht aan te raden.

6.3 Verantwoording onderzoek

Het doel van dit onderzoek was om de opdrachtgever een onderzoeksrapport en bijbehorend jurisprudentieschema in handen te geven, dat gebruikt kan worden bij het behandelen van zaken betreffende de gezagsbeëindigende maatregel. Door middel van het onderzoeksrapport is beoogd inzicht te verschaffen ten aanzien van de aanvaardbaar te achten termijn in het kader van de gezagsbeëindigende maatregel, zoals bedoeld in art 1:266 lid 1 sub a BW. Om deze doelstelling te behalen heb ik onderzoek verricht aan de hand van wet, literatuur- en jurisprudentieonderzoek. Duidelijk is geworden welke factoren wel en geen invloed hebben op de aanvaardbaar te achten termijn en daardoor van belang zijn bij het oordeel van de rechter, bij het al dan niet beëindigen van het gezag. Hoewel het een casuïstisch onderwerp is, zijn er enige patronen ontdekt. Daarom kan gesteld worden dat de doelstelling is bereikt.

De kwaliteit van het onderzoek is voldoende gewaarborgd aangezien er veel contact en afstemming is geweest met de opdrachtgever, waardoor het onderzoek voor hen bruikbaar is. Daarnaast is er gebruikt gemaakt van verschillende bronnen. Hierdoor is de theorie op een kwalitatief volle manier uiteengezet.

Literatuur- en bronnenlijst

Boeken

Bruning, Liefwaard & Vlaardingenbroek 2017

M. Bruning, T. Liefwaard & P. Vlaardingenbroek, *Jeugdrecht en jeugdhulp*, Deventer: Vakmedianet 2017.

Bruning in: T&C burgerlijk wetboek

M. Bruning, commentaar op artikel 1:255 BW, in: *Tekst en Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Kluwer 2017 (boek en online, bijgewerkt 1 juli 2017).

Bruning in: T&C burgerlijk wetboek

M. Bruning, commentaar op artikel 1:265b BW, in: *Tekst en Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Kluwer 2017 (boek en online, bijgewerkt 1 juli 2017).

Haar, ter, in: T&C burgerlijk wetboek

J.H.M. ter Haar, commentaar op artikel 1:245 BW, in: *Tekst en Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Kluwer 2017 (boek en online, bijgewerkt 1 juli 2017).

Jansen 2016

L. Janssen, *Jeugdrecht begrepen*, Amersfoort: Boom juridisch 2016.

Mourik, van, & Nuytink, van, 2015

M.J.A. van Mourik & A.J.M. Nuytink, *Personen- en familierecht, huwelijksvermogensrecht en erfrecht*, Deventer: Kluwer 2015.

Schaaijk, van, 2015

G.A.F.M. van Schaaijk, *Praktijkgericht juridisch onderzoek*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2015.

Schrama, in: GS Personen- en familierecht

W.M. Schrama, commentaar op artikel 1:197 BW, in: *Groene Serie Personen- en familierecht*, Deventer: Wolters Kluwer (losbladig en online, bijgewerkt 1 april 2018).

Vlaardingerbroek e.a. 2017

P. Vlaardingerbroek, K. Blankman, A.P. van der Linden, E.C.C. Punsellie & W.M. Schrama, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer: Kluwer 2017.

Wortmann & Duijvendijk-Brand, van, 2015

S.F.M. Wortmann & J. van Duijvendijk-Brand, *Compendium van het personen- en familierecht*, Deventer: Kluwer 2015.

Jurisprudentie

Rechtbank

Rb. Amsterdam, 16 juni 2016, ECLI:NL:RBAMS:2015:10059.
Rb. Overijssel, 18 juli 2016, ECLI:RBOVE:2016:3229
Rb. Noord-Holland, 17 augustus 2016, ECLI:NL:RBNHO:2016:9224
Rb. Overijssel, 24 augustus 2016, ECLI:NL:RBOVE:2016:4870
Rb. Rotterdam, 26 april 2017, ECLI:NL:RBROT:2017:3351
Rb. Limburg, 5 oktober 2017, ECLI:NL:RBLIM:2017:9782
Rb. Overijssel, 1 december 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:4808
Rb. Overijssel, 1 december 2017: ECLI:NL:RBOVE:2017:4672
Rb. Limburg, 9 maart 2018, ECLI:NL:RBLIM:2017:2189

Gerechtshof

Hof Den Haag, 11 mei 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1307
Hof Den Haag, 17 augustus 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2418
Hof Den Haag, 31 augustus 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2643
Hof Den Haag, 28 september 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2919
Hof Arnhem-Leeuwarden, 8 november 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:9065
Hof Den Haag, 19 juli 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2170
Hof Arnhem-Leeuwarden, 10 augustus 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:7089
Hof Amsterdam, 5 september 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:3602
Hof Den Haag, 11 oktober 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:3254
Hof Amsterdam, 21 november 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:4859
Hof 's-Hertogenbosch, 23 november 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:5112
Hof Amsterdam, 28 november 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:4990
Hof Arnhem-Leeuwarden, 6 februari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:1321
Hof Arnhem-Leeuwarden, 8 februari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:1330
Hof 's-Hertogenbosch, 8 februari 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:535
Hof Arnhem-Leeuwarden, 8 februari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:1328
Hof Arnhem-Leeuwarden, 8 februari 2018, ECLI:NL:GHSARL:2018:1457
Hof Arnhem-Leeuwarden, 20 februari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:1821
Hof Den Haag, 24 januari 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:119
Hof Arnhem-Leeuwarden, 25 januari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:887
Hof Arnhem-Leeuwarden, 25 januari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:879
Hof Arnhem-Leeuwarden, 25 januari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:1135
Hof Arnhem-Leeuwarden, 6 maart 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:2316

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

EHRM 12 juli 2001, appl.nr. 25702/94 (*K. en T./Finland*).
EHRM 26 februari 2002, appl.nr. 46544/99 (*Kutzner/Duitsland*).
EHRM 24 maart 1988, appl.nr. 10465/83 (*Olsson/Zweden nr.1*).

Parlementaire stukken

Kamerstukken II 1992-1993, 23 003, nr. 3.

Kamerstukken I 2011/2012, 33061, nr. A.

Kamerstukken II 2008/09, 32015, nr. 3.

Stb. 2014,130.

Wetenschappelijke artikelen

Graaf, de, *JIP* 2017/100

J.H. de Graaf, 'De aanvaardbare termijn bij gezagsbeëindiging', *JIP* 2017/100, afl. 2.

Huijer, *FJR* 2015/8

J. Huijer, 'Herziening kindbeschermingsmaatregelen: naar een nieuwe ondertoezichtstelling', *FJR* 2015/8, afl. 2, p. 30-35.

Huijer & Weijers, *FJR* 2016/40

J. Huijer & I. Weijers, 'De aanvaardbare termijn in jeugdbeschermingszaken', *FJR* 2016/40, afl. 7/8, p.164-169.

Kok, *FJR* 2017/36

J. Kok, 'Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen: een analyse van eerste rechtspraak', *FJR* 2017/36, afl. 6, p.166-172.

Pieters, *FJR* 2017/33

I.J. Pieters, 'Kroniek Jeugdrecht', *FJR* 2017/33, afl. 5, p. 155-161.

Weijers 2016

I. Weijers, 'Jeugdbescherming in de 21^e eeuw: prudentie, professionaliteit en proportionaliteit', rede gehouden bij het afscheid van zijn functie als hoogleraar kindbescherming aan de Universiteit Utrecht, op 1 juni 2016.

Bijlage 1: Gezagsbeëindiging, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.

Deelvraag 4: Gezagsbeëindiging, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn

Zaken					Factoren						Bijzonderheden
	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	
					Hoe vaak waren de factoren van doorslaggevend belang?						
					0	8	2	16	13	0	
1	ECLI:NL:RBROT:2017:3351	26-04-17	Rechtbank	Rotterdam	Niet vermeld.	Moeder heeft de afgelopen jaren altijd meegewerkt met hulpverlening, OTS en UHP. Zij is echter ambivalent in haar uitspraken over het perspectief van de kinderen.	Minderjarige 1 verblijft op haar huidige woonplek, een open groep van 'Groot Emaus.' Minderjarige 2 verblijft in een huidige perspectief biedende pleeggezin. Minderjarige 3 verblijft op haar huidige woonplek, een open groep van 'De Hondsborg.'	Vanwege hun persoonlijke problematiek hebben de kinderen, meer dan andere kinderen, specifieke opvoedings- en ontwikkelingsbehoeften en zijn zij gebaat bij langdurige hulpverlening. De minderjarigen hebben daarom behoefte aan zekerheid, continuïteit, en duidelijkheid over de alternatieve opvoedingssituatie.	Moeder is vanwege de zwaarte en complexiteit van de problematiek van de kinderen, in relatie tot de mogelijkheden en beperkingen van haarzelf, niet in staat om zelfstandig de noodzakelijke specialistische zorg voor hen te regelen en te organiseren. De moeder heeft immers een verstandelijke beperking en heeft moeite met de Nederlandse taal. Ook heeft zij financiële problemen.	De OTS is voor alle drie de minderjarige kinderen 9 jaar van kracht geweest. Minderjarige 1 is 5 jaar, minderjarige 2 is 4 jaar en minderjarige 3 is 2 jaar uit huisgeplaatst.	
2	ECLI:NL:RBOVE:2017:4808	01-12-17	Rechtbank	Overijssel	Niet vermeld.	Vader zegt dingen toe, maar komt dit niet na.	Niet van toepassing. Minderjarige woont thuis bij moeder en stiefvader.	Het handelen van vader brengt de minderjarige onzekerheid. Dit is niet in haar belang.	Vader ervaart als gevolg van de scheiding van moeder forse persoonlijke problematiek en omgangs-problematiek rondom minderjarige en gebleken is dat het voor vader nagenoeg onmogelijk is om op zijn eigen handelen te reflecteren.	De OTS is 1,5 jaar van kracht geweest.	

	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	Bijzonderheden
3	ECLI:NL:RBOVE:2017:4672	01-12-17	Rechtbank	Den Haag	Niet vermeld.	Moeder onttrekt zich aan iedere vorm van hulpverlening.	Minderjarige woont sinds 3 juni 2016 in haar huidige pleeggezin.	Belangrijke beslissingen betreffende minderjarige kunnen niet genomen worden, waaronder het aanvragen van verblijfsdocumenten en een BSN. Daarnaast is een onderzoek naar het vaderschap van minderjarige niet van de grond gekomen omdat moeder geen medewerking verleent aan een DNA-onderzoek. De minderjarige heeft daarom behoefte aan zekerheid en duidelijkheid.	Gebleken is dat moeder instabiel, slecht bereikbaar en onbetrouwbaar is in het geven van informatie over minderjarige. Daarnaast is zij spoorloos verdwenen en naar alle waarschijnlijkheid zwanger.	Niet vermeld.	
4	ECLI:NL:RBLIM:2017:2189	09-03-17	Rechtbank	Limburg	Minderjarige is op het moment 4 jaar.	Ouders staan ambivalent tegenover de UHP van minderjarige. Enerzijds wilden zij dat minderjarige uit huis geplaatst werd, maar na een moeilijk omgangsmoment, in april 2016 hebben ouders een ultimatum aan de GI gesteld. Minderjarige moest per direct thuis komen wonen of ouders zouden het contact verbreken.	Minderjarige verblijft sinds 2 jaar in een perspectief biedend pleeggezin.	De minderjarige hecht zich aan pleegouders. Hij ontwikkelt zich daar goed en de pleegouders geven hem de structuur, duidelijkheid en de stimulatie die hij nodig heeft. Dit betekent dat het perspectief van de minderjarige bij de pleegouders ligt.	De ouders kunnen de extra zorg die minderjarige nodig heeft als gevolg van zijn ontwikkelings- en kindgebonden problematiek niet bieden.	De OTS en UHP van minderjarige is 2 jaar van kracht geweest.	

	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	Bijzonderheden
5	ECLI:NL:GHARL:2017:7089	10-09-17	Gerechtshof	Arnhem-Leeuwarden	Minderjarige is +/- 5 jaar oud.	De moeder is totaal niet bereid om minderjarige bij de pleegouders te laten opgroeien. Zij wil de rol van moeder op afstand (nog) niet accepteren. Zij en haar familie blijven de jeugdbeschermer en de pleegouders privé en publiekelijk bestrijden.	Minderjarige verblijft in een perspectief biedend pleeggezin. Dit is al ruim vijf jaar haar thuis.	Minderjarige is beschadigd en daardoor erg kwetsbaar. Er is sprake van een ontwikkelingsachterstand op alle gebieden. Daarnaast is minderjarige jonger in gedrag en cognitie dan haar leeftijdgenoten. Ze heeft een moeilijk lerend intelligentieniveau en ook op sociaal emotioneel gebied zijn er zorgen. Minderjarige heeft gezien deze kwetsbaarheid nog meer dan een gemiddeld kind belang bij zekerheid, stabiliteit en continuïteit in haar opvoedings-situatie. Om zich goed en harmonieus te kunnen ontwikkelen dient duidelijkheid te bestaan over het opvoedingsperspectief van minderjarige. Het perspectief ligt gezien de hechting die minderjarige in het pleeggezin is aangegaan, niet meer bij de moeder.	De moeder zal niet meer bekwaam zijn om binnen een aanvaardbaar te achten termijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van de minderjarige te kunnen dragen.	Minderjarig heeft 6 jaar onder toezicht gestaan en is 5 jaar uit huis geplaatst.	Minderjarige is op zeer jonge leeftijd (ze was een baby van nog niet één jaar oud) uit huis geplaatst. Een jaar later is zij bij het gezin van de pleegouders gaan wonen.
6	ECLI:NL:GHDHA:2017:3254	11-10-17	Gerechtshof	Den Haag	Niet vermeld.	Moeder houdt zich niet volledig aan de gemaakte afspraken met de GI. Ze houdt de GI onvoldoende op de hoogte van relevante wijzigingen van omstandigheden, zoals het niet van start gaan van haar opleiding.	De minderjarige verblijft al 3 jaar in een perspectief biedend gezin.	De continuïteit in de opvoedsituatie van de minderjarige dient te domineren boven het belang van de moeder bij thuisplaatsing. De minderjarig verblijft al vanaf zeer jeugdige leeftijd en al geruime tijd in een perspectief biedend pleeggezin, waar zij gehecht is en de structuur en stabiliteit krijgt die zij nodig heeft. Daarnaast is er geen of onvoldoende zicht op terugplaatsing.	De positieve ontwikkelingen van moeder (woonruimte, baan, een opleiding starten, beschermingsbewind) zijn pas van recente datum. Daarom is nog onduidelijk of de moeder in staat zal zijn om die positieve ontwikkelingen vast te houden.	De OTS en UHP zijn 3 jaar van kracht geweest.	

	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	Bijzonderheden
7	ECLI:NL:GHSHE:2017:5112	23-11-17	Gerechtshof	's-Hertogenbosch	Niet vermeld.	De moeder heeft het verblijf van minderjarige bij de pleegouders niet ten volle aanvaardt.	De minderjarige verblijft 2 jaar in een perspectief biedend pleeggezin.	Nu moeder niet het verblijf van de minderjarige accepteert zal de jaarlijkse verlenging van de OTS en UHP de situatie voor minderjarige onrustig maken. Daarom is de gezagsbeëindiging van moeder noodzakelijk in het belang van minderjarige, om haar zo de helderheid te geven waar zij recht op heeft.	Niet vermeld.	De OTS is 3 jaar en de UHP 2 jaar van kracht geweest.	
8	ECLI:NL:GHDHA:2018:119	24-01-18	Gerechtshof	Den Haag	Niet vermeld.	Niet vermeld.	Minderjarige verblijft vanaf haar geboorte in een perspectief biedend pleeggezin.	Het belang van de minderjarige bij continuïteit van haar opvoedingssituatie en een ongestoord hechtingsproces wegen zwaarder dan het belang van de moeder bij behoud van het ouderlijk gezag.	Ondanks dat moeder van haar drugsprobleem is afgekomen is er onvoldoende gebleken dat moeder haar leven als opvoeder van de minderjarige op gang heeft proberen te brengen.	Minderjarige is reeds voor haar geboorte onder toezicht gesteld en uit huisgeplaatst. De OTS en UHP zijn hiermee 4 jaar van kracht.	Minderjarige is verslaafd geboren.
9	ECLI:NL:GHARL:2018:887	25-01-18	Gerechtshof	Arnhem-Leeuwarden	Niet vermeld.	Niet vermeld.	Beide minderjarige wonen in een gespecialiseerd opvoedingsinstelling.	Gezien de problematiek hebben de minderjarige meer dan gemiddeld behoefte aan aandacht, duidelijkheid en sturing van hun opvoeder. Daarom is het in het belang van de minderjarigen dat zij verder opgroeien in een gespecialiseerde opvoedingsomgeving die voldoet aan hun verzwaarde opvoedingsbehoeftes.	Het ontbreekt ouders aan voldoende opvoedvaardigheden. Daarnaast is er sprake geweest van huiselijk geweld wat een onveilige en onvoorspelbare situatie opleverde. Ondanks de veelheid aan hulpverlening die langdurig is ingezet, is de moeder, niet in staat gebleken en derhalve onmachtig om binnen een voor de persoon en ontwikkeling van minderjarigen aanvaardbare termijn de verantwoordelijkheid voor hun verzorging en opvoeding te dragen.	De OTS is 10 en de UHP 9 jaar van kracht geweest.	

	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	Bijzonderheden
10	ECLI:NL:GHARL:2018:879	25-01-18	Gerechtshof	Arnhem-Leeuwarden	Niet vermeld.	Niet vermeld.	De minderjarige verblijft al 6 jaar in een perspectief biedend pleeggezin.	Minderjarige heeft behoefte aan stabiliteit en continuïteit in zijn opvoedingssituatie en dit wordt gewaarborgd door de beëindiging van het gezag van de moeder.	De moeder zal niet meer in staat zijn om binnen een aanvaardbaar te achten termijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van de minderjarige te kunnen dragen.	De OTS en UHP zijn 6 jaar van kracht geweest.	
11	ECLI:NL:GHARL:2018:1321	06-02-18	Gerechtshof	Arnhem-Leeuwarden	Niet vermeld.	Vader is ambivalent tegenover het verblijf van minderjarige in het pleeggezin.	Minderjarige verblijft al bijna 8 jaar in een perspectief biedend pleeggezin. Minderjarige was vijf jaar oud toen zij bij de pleegouders geplaatst is.	Minderjarige heeft een voorspelbare, stabiele en gestructureerde opvoedingsomgeving nodig. Deze wordt haar in het huidige pleeggezin geboden. Daarom is het in het belang van de minderjarige om de stabiliteit en continuïteit in haar opvoedingssituatie te waarborgen door het gezag van de ouders te beëindigen.	Er is op dit moment sprake van een instabiele situatie bij de ouders, die veel onduidelijkheid voor de minderjarige met zich meebrengt.	De OTS en UHP zijn 8 jaar van kracht geweest.	
12	ECLI:NL:GHARL:2018:1330	08-02-18	Gerechtshof	Arnhem-Leeuwarden	Minderjarige zijn 14 en 13 jaar oud.	Ondanks de inzet van professionele hulpverlening is het onmogelijk gebleken om een positief gesprek met moeder aan te gaan. Moeder trekt zich alsmaar terug uit het contact met de hulpverlening. Afspraken worden niet nagekomen en zij volhardt in haar stelling dat de kinderen (per direct) bij haar teruggeplaatst dienen te worden.	Minderjarigen verblijven al 4 jaar bij hun vader.	De minderjarigen hebben zelf aangegeven geen (enkele) behoefte te hebben aan contact. Minderjarigen stellen dat de moeder niet aansluit bij hun behoefte en wensen. Daarnaast willen zij dat de rechtszaken rondom hen ophouden. Daarom is het in het belang van de minderjarigen om de stabiliteit en continuïteit in hun opvoedingssituatie te waarborgen door het gezag van de moeder te beëindigen.	De moeder geeft al een lange tijd geen invulling aan de verzorging en opvoeding van de kinderen en geeft daarmee geen invulling aan haar gezag.	De minderjarige hebben 4 jaar onder toezicht gestaan en zijn 3 jaar uit huisgeplaatst bij vader.	

	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	Bijzonderheden
13	ECLI:NL:GHSHE:2018:535	08-02-18	Gerechtshof	's Hertogen-Bosch	Minderjarige is 8 jaar oud.	De moeder staat ambivalent tegenover de UHP. Zij accepteert niet volledig UHP en werkt er ook niet aan mee.	Minderjarige verblijft al ruim 3,5 jaar in het perspectief biedend pleeggezin.	Minderjarige heeft veel behoefte aan duidelijkheid over haar toekomstperspectief. Het uitstellen van het geven van duidelijkheid is volgens het hof niet in het belang van de minderjarige. Er wordt dan ook een zwaarwegende betekenis toegekend aan het belang van de minderjarige bij continuïteit van de opvoedingssituatie en een ongestoord hechtingsproces.	De moeder geeft zelf aan dat zij de zorg voor minderjarige niet (zelfstandig) aan kan, tenminste niet op korte termijn. Dit vanwege de veiligheidsrisico's voor minderjarige.	De OTS is 5 jaar en de UHP van minderjarige is ruim 3,5 jaar van kracht geweest.	
14	ECLI:NL:GHARL:2018:1457	08-02-18	Gerechtshof	Arnhem-Leeuwarden	Minderjarige is ruim 7 jaar oud.	Vader heeft geen meewerkende houding gehad. Vader was dikwijls niet of moeilijk te bereiken, kwam afspraken niet na en reageerde niet op uitnodigingen.	Minderjarige verblijft 3 jaar in een perspectief biedend pleeggezin.	Minderjarige heeft behoefte aan duidelijkheid en zekerheid wat betreft haar opvoedsituatie. Daarom dient het belang van de minderjarige bij duidelijkheid omtrent haar opvoedingssituatie te domineren boven het belang van de vader bij behoud van zijn gezag.	Vader heeft zijn leven nog onvoldoende op orde. Hij heeft gedetineerd gezeten, is een poos dakloos en overspannen geweest en heeft daarnaast geldproblemen.	De OTS is 6 en de UHP 4 jaar van kracht geweest.	
15	ECLI:NL:GHARL:2018:1821	20-02-18	Gerechtshof	Arnhem-Leeuwarden	Minderjarige is +/- 7 jaar oud.	Moeder heeft meerdere kansen gekregen. De verslavingszorg kwam niet van de grond. Moeder hield zich daarnaast niet aan de veiligheidsafspraken die waren gemaakt ten behoeven van de minderjarige. Daarnaast is moeder weggelopen uit de gezinskliniek.	Minderjarige verblijft nu ongeveer 2 jaar in het huidige pleeggezin.	Minderjarige heeft behoefte aan duidelijkheid over haar opvoedingsperspectief en op een ongestoorde hechting in het pleeggezin. Minderjarige is meerdere malen uit huisgeplaatst. Daarnaast is er sprake van hechtingsproblematiek en zijn er aanwijzingen dat zij het foetaal alcohol syndroom heeft. Gezien deze kwetsbaarheid heeft de minderjarige nog meer dan een gemiddeld kind belang bij zekerheid, stabiliteit, veiligheid, rust en continuïteit in haar opvoedingssituatie.	Moeder heeft een alcoholverslaving dat leidt tot een onrustige verzorgings- en opvoedingssituatie. Daarnaast heeft moeder verschillende malen de kans gekregen om te werken aan een (blijvende) terugkeer van de minderjarige. Daaruit blijkt dat moeder niet in staat is om met behulp van begeleiding te zorgen voor een veilige opvoedingssituatie voor de minderjarige en verantwoordelijkheid te dragen voor haar verzorging en opvoeding.	De OTS is 4 jaar van kracht geweest. De minderjarige is meermalen -al dan niet met toestemming van de moeder- uit huis geplaatst.	

	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	Bijzonderheden
16	ECLI:NL:GHARL:2018:2316	06-03-18	Gerechtshof	Arnhem-Leeuwarden	Minderjarige is 6 jaar oud.	Moeder heeft in het vrijwillige kader meegewerkt aan de uithuisplaatsing van minderjarige. Daarnaast maakt zij een positieve ontwikkeling door en draagt zij samen met haar nieuwe partner zorg voor het zusje van minderjarige.	Minderjarige verblijft in een gezinshuis.	Minderjarige is een zeer kwetsbare jongen. Hij heeft een verstandelijke beperking (IQ van 49) en forse gedragsproblematiek. Gezien zijn problematiek heeft minderjarige, van professionele opvoeders, specifieke en bovengemiddelde zorg en begeleiding nodig. Daarom is een terugplaatsing niet in zijn belang. Een terugplaatsing zou de minderjarig een nieuwe trauma opleveren, aangezien het de hechtingsrelatie met de pleegouders en de versterking van de huidige stabiele en veilige opvoedingssituatie zal verbreken. Dit alles zou de hechting negatief beïnvloeden.	De moeder is pedagogische onmachtig om haar zoon op te voeden. Vanwege zijn problematiek is één op één begeleiding vereist.	Minderjarige is sinds 2014 uit huis geplaatst. De OTS is sinds 2016 van kracht.	Bij minderjarige zijn er bij onderzoek verschillende bijzonderheden geconstateerd waaronder een vertraagde ontwikkeling op meerdere terreinen, motorische manierisme, rigiditeit, aandachts- en concentratie problemen, hyperactiviteit en impulsiviteit.

Bijlage 2: Geen gezagsbeëindiging, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.

Deelvraag 5: Geen gezagsbeëindiging, na overschrijding van de aanvaardbaar te achten termijn.

Zaken					Factoren						Bijzonderheden
	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	
					Hoe vaak waren de factoren van doorslaggevend belang?						
					3	5	3	9	0	0	
1	ECLI:NL:RBOVE:201:3229	18-07-16	Rechtbank	Overijssel	Niet vermeld.	Ouders hebben de minderjarige vrijwillige in een zorgcentrum geplaatst vanwege zijn geestelijke beperking. Zij staan nog steeds achter de genomen beslissing.	Minderjarige verblijft sinds drie jaar in een zorgcentrum.	Niet is gebleken dat gezagsbeëindiging noodzakelijk en proportioneel is. Er is bij minderjarige, namelijk geen sprake van een zorgelijke situatie dat verlangt naar een verstrekkende maatregel.	Ouder overzien hun handelen niet. Er is sprake van een verstandelijke beperking bij de moeder en het is onbekend op welk niveau vader functioneert.	Er is hier sprake van een vrijwillige UHP.	
2	ECLI:NL:RBNHO:2016:9224	17-08-16	Rechtbank	Noord-Holland	Niet vermeld.	Aan vaders opstelling valt niets aan te merken. Hij heeft een volledige meewerkende houding.	Minderjarige verblijft sinds 2011 in een netwerkpleeggezin, namelijk oma (vaderszijde).	Minderjarige kent een belast verleden. Zij is getuige geweest van huiselijk geweld en haar ouders waren onvoldoende beschikbaar. Door middel van de huidige maatregelen is de veiligheid van de minderjarige geborgd. Zij heeft belang bij continuering van de huidige situatie.	Vader heeft last van psychiatrische problematiek (PDD-NOS). Dit belemmert hem in de zorg voor de minderjarige.	De OTS en UHP zijn al drie jaar van kracht.	
3	ECLI:NL:GHDHA:2016:2418	17-08-16	Gerechtshof	Den Haag	Niet vermeld.	Moeder werkt goed mee aan de hulpverlening en begeleiding van de minderjarige.	Minderjarige verblijft in een gezinshuis.	Gezagsbeëindiging in onderhavige zaak heeft niet de gewenste duidelijkheid omtrent het toekomstperspectief van de minderjarige en is daarom niet in haar belang.	Niet vermeld.	De OTS is 4 jaar en de UHP 3 jaar van kracht.	

	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	Bijzonderheden
4	ECLI:NL:RBOVE:2016:4870	24-08-16	Rechtbank	Overijssel	Niet vermeld.	Vader accepteert dat de minderjarige kinderen niet in zijn gezin kunnen wonen. Hij trekt, namelijk niet aan de kinderen als het gaat om hun verblijf in het gezinshuis. Daarnaast heeft hij goed contact met beide gezinshuisouders.	Minderjarigen verblijven al 12 jaar in een gezinshuis met gezinsouders.	Door middel van de huidige maatregelen is de veiligheid van minderjarigen gewaarborgd. Zij hebben belang bij continuering van de huidige situatie.	Niet vermeld.	De OTS en UHP zijn 12 jaar van kracht.	Minderjarige 2 functioneert op peuter/kleuter niveau. Aangenomen wordt dat een voortzetting van de OTS niet belastend is, omdat hij vanwege zijn sociaal-emotionele ontwikkeling nooit in die procedures is betrokken.
5	ECLI:NL:GHDHA:2016:2643	31-08-16	Gerechtshof	Den Haag	Minderjarige is 16,5 jaar oud.	De moeder heeft ter zitting haar onvoorwaardelijke toestemming verleend aan de OTS en UHP van de minderjarige en verklaard af te zien van verdere procedures daartegen. Tevens heeft zij een goede verstandhouding met pleegouders.	De minderjarige verblijft sinds 2010 in een perspectief biedend pleeggezin.	Minderjarige heeft behoefte aan continuering van de huidige situatie in perspectief biedend pleeggezin, maar vindt het ook belangrijk dat moeder belast blijft met het gezag over haar.	Niet vermeld.	De OTS en UHP zijn 11 jaar van kracht.	
6	ECLI:NL:GHARL:2016:9065	08-11-16	Gerechtshof	Arnhem-Leeuwarden	Minderjarige zijn respectievelijk 12 en 13 jaar oud.	De moeder is tot nu toe de voornaamste, zo niet de enige continue hechtingspersoon in het leven van de minderjarige. Zij biedt de kinderen duidelijk de nodige houvast en steun.	Minderjarige hebben in 5 verschillende opvoedingsomgeving gewoond. Momenteel verblijven zij in een gezinshuis.	Minderjarigen zijn voornamelijk gebaat bij rust en stabiliteit. Het beëindigen van het gezag van de moeder, heeft volgens het hof, eerder negatieve dan positieve invloed op de (emotionele) ontwikkeling (sbedreiging) van de kinderen.	De moeder is niet in staat de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van de minderjarigen weer op zich te nemen binnen een voor hen aanvaardbaar te achten termijn. Zij geeft echter wel samen met de gezinsvoogd de juist invulling aan het gezag.	De OTS en UHP zijn zo'n 8,5 jaar van kracht.	

	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	Bijzonderheden
7	ECLI:NL:GHDHA:2017:2170	19-07-17	Gerechtshof	Den Haag	Minderjarige is bijna 16 jaar oud en heeft daarom geen behoefte meer aan duidelijkheid omtrent haar perspectief.	Moeder verzet zich niet tegen de UHP van minderjarige.	Minderjarig verblijft al 7 jaar in een perspectiefbiedend pleeggezin.	In onderhavige zaak is gezagsbeëindiging niet noodzakelijk om de gewenste duidelijkheid omtrent het toekomstperspectief van de minderjarige te effectueren. Gebleken is dat de minderjarige zelf graag zou zien dat de moeder het gezag behoudt.	Niet vermeld.	OTS en UHP zijn 7 jaar van kracht.	
8	ECLI:NL:GHAMS:2017:4859	21-11-17	Gerechtshof	Amsterdam	Minderjarige is respectievelijk 17 jaar oud.	Moeder staat niet open voor hulpverlening.	Op dit moment verblijft de minderjarige in een leefgroep. Het is de bedoeling dat hij op termijn op kamertraining of naar een gezinshuis zal gaan.	Een gezags-beëindigende maatregel brengt op dit moment niet de gewenste duidelijkheid omtrent het opvoeding- en ontwikkelingsperspectief van minderjarige met zich mee en is daarom niet in zijn belang is.	Moeder heeft beperkte opvoedcapaciteiten. Hierdoor sluit zij onvoldoende aan bij de ontwikkelingsbehoefte van de minderjarige. Er is sprake van een symbiotische relatie tussen de moeder en minderjarige en van rolomkering. Volgens het hof kan daarom niet verwacht worden dat moeder duurzaam in staat is de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van minderjarige te dragen.	Niet vermeld.	

	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	Bijzonderheden
9	ECLI:NL:GHARL:2018:1135	25-01-18	Gerechtshof	Annhem-Leeuwarden	Niet vermeld.	Vaders stemt in met het verblijf van de minderjarige bij de pleegouders. De samenwerking tussen alle betrokkenen is goed.	Minderjarige verblijft al bijna 10 jaar in een pleeggezin.	Het belang van de minderjarige is niet in het geding. Er is niet gebleken dat de minderjarige enige mate van onzekerheid ervaart over haar opvoedingsperspectief. Het gaat zeer goed met minderjarig bij pleegouders. Er zijn geen specifieke aandachtspunten ten aanzien van haar ontwikkeling.	Niet vermeld.	OTS en UHP zijn bijna 10 jaar van kracht.	

Bijlage 3: Geen gezagsbeëindiging, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn niet is overschreden.

Deelvraag 6: Geen gezagsbeëindiging, aangezien de aanvaardbaar te achten termijn niet is overschreden.

Zaken					Factoren						Bijzonderheden
	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	
					Hoe vaak waren de factoren van doorslaggevend belang?						
					0	2	0	4	5	0	
1	ECLI:NL:GHDHA:2016:1307	11-05-16	Gerechtshof	Den Haag	Minderjarigen zijn 14 en 8 jaar oud.	Moeder accepteert hulp.	Minderjarige 1 verblijft bij vader. Minderjarige 2 verblijft bij oma vaderszijde. Hier zijn zij al 4 jaar.	Voor de minderjarigen bestaat er geen onduidelijkheid over waar zij zullen opgroeien.	De situatie van de moeder is sinds het onderzoek van de Raad aanzienlijk verbeterd. De moeder draagt zorg voor het halfzusje van minderjarigen. Heeft alcohol en drugsgebruik beëindigt. Tevens liggen ouders op een lijn qua opvoeding. Zij hebben zonder hulp een omgangsregeling vastgesteld.	De OTS en UHP zijn 4 jaar van kracht.	
2	ECLI:NL:GHDHA:2016:2919	29-09-16	Gerechtshof	Den Haag	Minderjarige is 2,5 jaar oud.	Zolang ouders op deze wijze blijven instemmen en meewerken is een gezagsbeëindigende maatregel een te verstrekende maatregel en niet in het belang van minderjarige.	Minderjarige verblijft 2 jaar bij pleegouders (grootouders vaderszijde).	Continuering huidige situatie domineert boven snelle duidelijkheid over opvoed perspectief van de minderjarige.	Moeder heeft persoonlijke problematiek, maar heeft zich de afgelopen tijd ingezet voor hulpverlening.	De OTS en UHP zijn 2 jaar van kracht.	
3	ECLI:NL:GHAMS:2017:3602	05-09-17	Gerechtshof	Amsterdam	Niet vermeld.	Moeder werkt mee met de hulpverlening en heeft ten tijde van de uithuisplaatsing van de minderjarige zelf hulpverlening ingeschakeld om de minderjarige door de pleegmoeder te laten verzorgen en opvoeden.	Minderjarige verblijft al 6 jaar in een netwerkpleeggezin, te weten de grootmoeder van moederszijde.	Niet vermeld.	De moeder heeft gediagnosticeerde ADHD, maar gezien haar onmiskenbaar positieve ontwikkeling is het naar het oordeel van het hof te vroeg om te oordelen dat het perspectief van minderjarige definitief bij de pleegmoeder ligt. Hierdoor is er niet voldaan aan artikel 1:266 lid 1 sub a BW.	OTS en UHP zijn 6 jaar van kracht.	

	ECLI-nummer	Datum	Instantie	Plaats	1. Leeftijd minderjarige	2. Bereidheid van ouder(s)	3. Alternatieve opvoedingsmilieu	4. Belang minderjarige	5. Bekwaamheid ouder(s)	6. Duur OTS/UHP	Bijzonderheden
4	ECLI:NL:RBLIM:2017:9782	05-10-17	Rechtbank	Limburg	De minderjarige is 13 maanden oud.	De moeder van de minderjarige werkt mee en is psychische stabiel.	De minderjarige verblijft 7 maanden in een pleeggezin.	Er is onvoldoende informatie beschikbaar over het perspectief van de minderjarige, waardoor de gezagsbeëindigende maatregel te ingrijpend is.	Er is onvoldoende informatie beschikbaar over de opvoedvaardigheden van de ouders.	Niet vermeld.	Volgens de rechtbank kan niet in het algemeen gesteld worden dat bij kinderen jonger dan een jaar de aanvaardbare termijn zes maanden is.
5	ECLI:NL:GHAMS:2017:4990	28-11-17	Gerechtshof	Amsterdam	Niet vermeld.	Moeder verzet zich tegen de hulpverlening.	Niet vermeld.	Niet vermeld.	Moeder heeft voldoende opvoedingsvaardigheden. Zij toont voldoende inzicht en houdt rekening met de behoeften van minderjarige inzake haar emotionele opvoeding en identiteitsvorming. Daarom is er niet voldaan aan de vereiste van artikel 1:266 lid sub a BW.	OTS is 3 jaar van kracht.	
6	ECLI:NL:GHARL:2018:1328	08-02-18	Gerechtshof	Arnhem-Leeuwarden	Niet vermeld.	Niet vermeld.	Minderjarige verblijft 3,5 jaar in een pleeggezin.	De gezagsbeëindigende maatregel geeft op dit moment geen duidelijkheid over het opvoedingsperspectief van minderjarige. Hierdoor is niet voldaan aan de aanvaardbaar te achten termijn. De gezagsbeëindiging is daardoor niet in het belang van de minderjarige.	Er bestaan zorgen over de mogelijkheden van de vader betreffende zijn opvoedingsverantwoordelijkheid. Er is echter onvoldoende informatie bekend of hij daadwerkelijk instaat zal zijn om uiteindelijk voor de minderjarige te kunnen zorgen.	De OTS en UHP zijn ruim 2,5 jaar van kracht.	